Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

№ 14 (9760).

1990 йил 19 январь жума

Баҳоси 3 тийин.

ҚАЙТА ҚУРИШГА БУТУН КУЧ-ҒАЙРАТНИ САРФЛАЙЛИК

18 январда Москвада ишчилар синфи, деҳқонлар, инженер-техник ходимлар вакилларининг Бутуниттифоқ кенгаши очилди. Катта Кремль саройида заводлар, фабрикалар, ишлаб чиқариш бирлашмаларидан, колхоз ва совхозлардан, кооперативлар, ижарачи коллективлар, фан-техника, лойиҳа-конструкторлик ва бошқа ташкилотлардан вакил бўлиб келганлар тўпланишди.

Кенгашда М. С. Горбачев, В. И. Воротников, Л. Н. Зайков, В. А. Ивашко, Е. К. Лигачев, В. А. Медведев, Н. И. Рижков, Н. Н. Слюньков, Э. А. Шеварднадзе, А. П. Бирюкова, А. В. Власов, А. И. Лукьянов, Б. К. Пуго, Г. П. Разумовский, Д. Т. Язов, О. Д. Бакланов, Ю. А. Манаенков, Е. С. Строев, Г. И. Усмонов, И. Т. Фролов, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари, министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари, олимлар иштирок этмоқдалар.

Кенгашни КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Советининг Раиси **М. С. Горбачев** кириш нутқи билан очди.

(ТАСС).

БОЗОРНИ МОЛГА ТЎЛДИРАЙЛИК, АҲОЛИНИ ХИЗМАТЛАРДАН КЎПРОҚ БАҲРАМАНД ЭТАЙЛИК

Республика партия-хўжалик фаоллари йиғилишидан

Илгари хабар берилганидек, 17 январь куни Тошкентда республика партия-хўжалик фаолларининг йиғилиши бўлди. Бу йиғинда 1989 йилги иш якунлари ва савдони ҳамда аҳолига пулли хизмат кўрсатишни тубдан яхшилаш юзасидан партия, совет ҳамда хўжалик органларининг вазифалари муҳокама қилинди.

Йиғилишни Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси М. М. Мирқосимов очди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари А. С. Ефимов асосий доклад қилди.

Докладчи, қайта қуришнинг ҳозирги босқичида партия, совет ва хўжалик органларининг вазифалари белгилаб берилаётганини таъкидлади. Партия раҳбарликнинг буйруқбозлик услубидан воз кечди, министрликлар, идоралар, корхоналарнинг ишига бевосита аралашмай қўйди. Аммо келажакда ҳам, айниқса ҳозир ҳам партия ижтимоий-иқтисодий соҳага сиёсий таъсир ўтказишдан ўзини четга ололмайди. Чунки у иқтисодиётнинг аҳволи учун, совет кишиларининг фаровонлиги учун бевосита жавобгардир.

Ўтган йилдаги иш якунларига тўхталиб, 1989 йил айрим кўрсаткичларга кўра умидбахш йил бўлди, деб таъкидлади докладчи. Товар обороти плани 251 миллион сўм ортиғи билан бажарилди 1988 йилга нисбатан анча кўп пулли хизматлар кўрсатилди. Инвестиция сиёсатида ҳам силжишлар бор. Аммо аҳвол батафсил таҳлил этилганида шу нарса аён бўлдики, товар обороти плани харидор эҳтиёжини қондириш эвазига эмас, балки кўп жиҳатдан моллар нархини кўтариш ҳисобига ошириб бажарилган.

Ун, ёрма, кондитер маҳсулотлари, ўқувчиларнинг дафтарлари, идиш-товоқлар тақчил бўлиб қолгани билан муроса қилиб бўладими, ахир. Нега энди бозордаги мувозанат бузилди, нега энди дўконларнинг пештахталари ҳувиллаб турибди, нега энди пул қадрсизланмоқда?

Бу ўринда бир қанча жиддий сабабларни ажратиб кўрсатиш зарур бўлади. Халқ хўжалиги истеъмолчи эҳтиёжларни ўйлаб ўз ишини дарҳол қайтадан йўналтиришга қодир бўлмай қолгани, агросаноат комплексининг самарасиз ишлашини бартараф этиш чўзилиб кетгани, капитал маблағларнинг сочиб юборилишига олиб келадиган инвестиция сиёсатидаги жиддий камчиликлар шулар жумласидандир. Бошқарувнинг маъмурий усуллари ўрнига халқ хўжалигини бошқаришнинг иқтисодий ва ҳуқуқий усулларини жорий этиш кечикаётгани ҳамда план, ишлаб чиқариш ва меҳнат интизомининг пасайиб кетаётганлиги, хўжасизлик айниқса жиддий зарар келтирмоқда.

Оқибат шу бўлдики, Ўзбекистондаги пул эмиссияси ўтган йили режалаштириб қўйилган даражадан анча ошиб кетди. Бу умумиттифоқ муаммолари жумласидандир. Аммо жойларда ҳал этилиши лозим бўлганлари ҳам бор.

Озиқ-овқат ва енгил саноатда меҳнат унумдорлигининг ўсиши республикадаги ўртача даражадан анча пастдир. Ўзбекистонга шунча кўп оддий буюмлар ташиб келтириляптики, буларни республикамизнинг ўзида бемалол ишлаб чиқариш мумкин. Бир неча мисол айтиб ўтмоқчиман: Удмуртия ва Татаристон АССРдан 300 мингта болта, Горькийдан 10 мингта паншаха олинмоқда. Свердловск ўроқ, чалғи, қўйлар юнгини қирқиш учун қайчилар етказиб бермоқда, почта қутиларини Бошқирдистондан олмоқдамиз. Хабаровск шаҳридан бутун мамлакатни айланиб ўтиб Ўзбекистонга сабзавот солинадиган саватлар, Архангельск шаҳридан эса пластмасса воронкалар етказиб берилмоқда...

Айни вақтда иттифоқ қарамоғидаги корхоналар ва бирлашмалар халқ истеъмоли молларини планда назарда тутилганига нисбатан 160 миллион сўмлик кам тайёрладилар. Ёки агросаноат комплексини олиб кўрайлик. Юзга яқин корхона, жумладан мавсумлар оралиғида ишчиларни қандай юмуш билан банд қилишни билмаётган 50 та пахта заводи эса халқ учун моллар ишлаб чиқаришни умуман йўлга қўйишмаган. Ваҳолонки, бу корхоналарда ишлаб чиқариш бинолари, зарур қувватлар бор.

Аҳолини турли моллар билан таъминлашдек эски муаммони бир муҳим шартни бажариб ҳал қилса бўлади: иш ҳақи фондининг ҳар бир сўмига бир сўмлик халқ истеъмоли моллари чиқариш керак.

Докладчи корхоналар хўжалик ҳисобига ўтганидан кейин таҳликали тенденция юзага келиб, меҳнат коллективларининг кенгашлари сукут сақлаб рози бўлганликлари сабабли корхоналарнинг раҳбарлари арзон мол ишлаб чиқаришни тўхтатиб қўйиб ва буюмларнинг нархини кўтариш ҳисобига фойдани оширишга интилмоқдалар. Яъни монополист ҳуқуқидан фойдаланиб ўз муаммоларини даромади кам бўлган социал гуруҳлар — ёшлар, қариялар, кўп болали оилалар ҳисобига ҳал этмоқдалар. Шу боисдан ҳам ана шундай вазиятда республика енгил саноат министрлиги раҳбариятининг тутаётган йўлига тушуниб бўлмайди. Ҳанузгача ҳам бу министрликда арзон нархдаги сифатли моллар ишлаб чиқаришни йўлга қўя олмаяптилар.

Аҳолини озиқ-овқат билан таъминлашдек ўткир муаммо айниқса ташвиш уйғотмоқда. Ўзбекистон давлат-кооператив қишлоқ хўжалиги комитети кўп йиллардан буён гўшт етиштириш ва савдога етказиб бериш планини бажармаяпти. Сўнгги уч йил мобайнидагина бу ташкилот 70 минг тонна гўшт қарздор бўлиб қолди. Бунинг устига 24 минг тоннадан кўпроқ балиқ етказиб берилмади.

Дон маҳсулотлари министрлигининг раҳбарлари ишни ғалати юритмоқдалар. Сўнгги йилларда нон ва нон-булка маҳсулотлари ёпишни камайтириш йўли тутилмоқда. Республика аҳолиси ўсиб бораётган бир вақтда 1989 йилда 353 минг тонна нон ёпилди, ҳолбуки 1985 йилда 416 минг тонна нон чиқарилган эди. Ўзбекбирлашув системасида ҳам аҳвол ана шундай.

Халқ учун товарлар ишлаб чиқариш, савдони ривожлантиришга, кўрсатилаётган хизматлар сифатини яхшилаб, турини кўпайтиришга ҳалал бераётган асосий сабаблар орасида докладчи ишлаб чиқариш моддий-техника базасининг қониқарсиз аҳволда эканлигини тилга олди. 1400 дан кўпроқ қишлоқ аҳоли пунктларида кундалик эҳтиёж моллари билан савдо қиладиган дўконлар йўқ. Кооператорлар ҳануз дабдабали бинолар қуришдан воз кечишгани йўқ, катта-катта универмаглар, савдо марказлари ва ресторанлар қуриляпти. Айни вақтда 43 фоиз қишлоқ мактабларидагина ошхоналар бор. Омборлар, совутиш қурилмалари етишмай турибди. Ҳамонки, савдо министрлиги капитал қурилиш, асосий фондларни ишга солиш планларини узлуксиз барбод этиб келаётган экан, бошқача бўлиши мумкинми? Ўтган йил якунлари дуруст эмас. Капитал маблағ ҳажмининг бор-йўғи 72 фоизи ўзлаштирилган, пландаги қувватларнинг фақат ярми фойдаланишга топширилган. Бунинг оқибатида 120 миллион сўм бой берилди.

Докладчи савдодаги, аҳолини кундалик эҳтиёж моллари билан таъминлаш ишидаги аҳволни таҳлил этар экан, мажлис аҳли диққат-эътиборини фан-техника тараққиёти аҳволига, ишлаб чиқариш муносабатларининг янги шаклларини жорий этишга қаратди.

Ана шу энг муҳим халқ хўжалиги тармоқлари ҳамон жуда кам механизациялашган. Бу тармоқларда асосан қўл меҳнатидан, толиқтирадиган меҳнатдан фойдаланилмоқда. Масалани ойдинлаштириш учун бир неча рақамларни айтиб ўтса бўлади. Чакана тармоқда ортиш-тушириш юмушларини механизациялаш матлубот кооперацияси системасида нари борса 12 фоизни, омбор хўжалигида 29 фоизни ташкил этади. Савдо министрлиги бўлинмаларида ҳам аҳвол худди ана шундай. Ҳозир республикада мавжуд савдодаги технология ускунаси тенг ярмининг амортизация муддати аллақачон ўтиб кетган, пештахтали 6400 дан кўпроқ совутиш қурилмалари чорак асрдан буён ишлатилмоқда. Бунинг оқибати нима бўлиши аниқ: маҳсулотлар айнийди, одамлар ялписига касалга чалинади. Хўш аҳволни ўнглаш учун нима қилиш керак?

Ўзбекистон ССР Давлат план комитети ва моддий-техника таъминоти давлат комитети республикада савдо ускуналари ишлаб чиқарадиган йирик корхонани, эҳтимол, чет эл фирмаларининг маблағларини жалб этиб қуриш масаласини кўриб чиқишлари учун фурсат келди.

Биз юқорида дабдабабозлик ҳақида, савдо министрлиги ва Ўзбекбирлашув раҳбарлари улуғвор савдо кошоналари қуриб, кўз-кўз қилишаётгани тўғрисида айтиб ўтган эдик. Айни вақтда халқаро тажриба ва амалиёт «духанлар», «бистролар», чоғроқ устахоналар айни муддао эканлигини кўрсатди, ўша устахоналарни шарқда эҳтиром билан «устахона» деб атайдилар. Тармоқда ижара муносабатларини жорий этишга дастлабки уринишлар бу муносабатларнинг самарали эканлигини тасдиқлади. Бир мисол. Тошкентдаги «Болалар дунёси» дўкони коллективини ижарага ўтказиш туфайли меҳнат унумдорлиги 8 фоиз, ойлик маоши эса учдан бир ҳисса кўпайди. Меҳнат коллективида ўзаро ишонч муҳити, меҳнатнинг пировард натижасидан манфаатдорлик, яъни товар оборотининг ўсишидан манфаатдорлик вужудга келди. Лекин бундай мисоллар кўп эмас. Ижара коллективларининг салмоғи матлубот кооперацияси шохобчасида нари борса 18 фоизни, савдо министрлиги системасида 15 фоизни ташкил этади. Биз бугун шуни эътироф этишимиз керакки, ишчи таъминоти бошқармалари ва ишчи таъминоти бўлимларининг ўйламай-нетмай тарқатиб юборилиши ўзини оқламади. Давлат савдоси ва матлубот кооперацияси ҳозирча уларнинг ўрнини босишга қодир эмас.

Докладчи хизмат кўрсатиш соҳасидек ўз ҳолига ташлаб қўйилган тармоқ ҳақида гапирар экан, маҳаллий партия, совет ва хўжалик органларининг раҳбарлари бу соҳага ҳамон бефарқ қараб туришганини таъкидлади. Кўпинча ана шу раҳбарларнинг бепарволиги, тижорат бобидаги ташаббуснинг йўқлиги туфайли одамлар энг оддий молларни сотиб ололмаяптилар, хизмат соҳасидан бебаҳра қолмоқдалар, хонадонларга телефон тушириш учун неча йиллаб навбат кутмоқдалар, меҳмонхонага жойлаша олмай, поезд ёки самолётга билет топаолмай сарсондирлар. Уй-жойдан фойдаланиш идоралари, нотариал идоралар, паспорт столларида сансалорлик авжига чиққан. Мутахассисларнинг ҳисоб-китобларига қараганда, республика аҳолиси навбат кутиши туфайли увол кетган иш вақти, саноатда банд бўлган барча ишчи хизматчиларнинг иш вақтига тенгдир! Демак дастгоҳ олдида турган ҳар бир ишчига навбат кутиб турган бир одам тўғри келар экан.

Тошбағирлик, ишдаги нўноқлик кўпинча ҳаромхўрлик, ғаразгўйлик, ижтимоий адолат принципларининг бузилишига олиб келади. Халқ контроли комитети ва ички ишлар ходимлари, ишчи назоратчилар ўтказган текширувлар шундан далолат бериб турибдики, хизмат кўрсатиш соҳаси ва савдода тартибсизликлар тўлиб-тошиб ётибди, моллар яшириб қўйилмоқда, чайқовчилик авжига чиққан. Тошкент шаҳар ижроия комитети савдо бош бошқармасига қарашли «Ганга» ва «Скопле» магазинларида 4 миллион сўмликдан кўпроқ моллар очиқ савдога чиқарилмай, яшириб қўйилган.

«Узоптбакалея» республика идорасининг Намангандаги улгуржи базасида 300 минг сўмлик кондитер ва боққолчилик моллари узоқ вақт мобайнида чакана савдога чиқарилмай қўйилган. Матлубот кооперацияси ходимлари ўз хизмат мавқеларини жуда суиистеъмол қилмоқдалар. Андижон область матлубот жамиятининг районлараро базасида турли баҳоналар билан 32 та япон магнитофони, Францияда тикилган эркаклар пальтолари, Хитой сочиқлари анча вақт савдо шоҳобчасига чиқарилмаган.

Ўн иккинчи беш йиллик мобайнида матлубот кооперацияси системасида 29 миллион сўмлик мол ўғирланган ва талон-торож қилинган, 2070 марта шундай ҳоллар содир бўлгани аниқланди. Шу вақт орасида бор-йўғи 13,6 миллион сўм қайтариб олинди. Ўзбекистон ССР маиший хизмат кўрсатиш министрлиги ва савдо министрлигида социалистик мулкни асраш борасида ҳам ана шундай аҳвол вужудга келди. Бу тармоқларда ўтган тўрт йил мобайнида камомад ва ўғирликлар икки баравардан зиёд ортди. Бор-йўғи 35 қоидабузаргина жавобгарликка тортилган. Неча юзлаб ишларни тушунтириб бўлмайдиган сабабларга кўра, прокуратура ва суд органлари кўриб чиқишмаяпти. Эндиликда бунга сира тоқат қилиб бўлмайди. Ҳар бир жиноят, ҳар бир қонунбузарлик албатта жазоланиши керак, акс ҳолда ҳуқуқий давлат тўғрисидаги гап-сўзлар фақат яхши ниятгина бўлиб қолаверади.

Кундалик эҳтиёж моллари ишлаб чиқаришни кўпайтириш, аҳолига хизмат кўрсатишда кооперативлар кўп иш қилишга қодирдирлар. Кооперативлар Ўзбекистон аҳолисига кўрсатаётган хизматнинг йиллик ҳажми 1989 йилда 100 миллион сўмга, пассажир транспортида 20 миллион сўмга, дам олишни ташкил этишда 12 миллион сўмга етди. Лекин ана шу катта рақамлар ортида бошқа нарса ҳам кўриниб турибди: бир қанча кооперативлар ўз куч-ғайратларини воситачилик фаолиятига, савдо-харид фаолиятига қаратиб, нақд пулсиз муомаладаги маблағнинг маошга айланиши ҳисобига бойимоқдалар. Кооперативларда жиноий вазият ниҳоятда ўткирлашди, жиноятлар, асосан ғаразгўйлик билан қилинган жиноятлар қарийб икки баравар кўпайди. Шунинг учун ҳам республика ҳукумати кўпгина кооперативлар, айниқса воситачи кооперативларнинг фаолиятини тақиқлаб қўйишга мажбур бўлди.

Докладнинг пировардида А. С. Ефимов қуйидагиларни таъкидлади: Республика халқ депутатлари сайлови яқинлашиб қолди. Яна бир ойдан кейин одамлар сайлов участкаларига келиб, республика идораларининг фаолиятига ўз муносабатларини билдирадилар. Шунинг учун ҳозирги кундаги энг муҳим вазифа — бозордаги мувозанатсизликка барҳам беришдан, нарх-навонинг кўтарилиши ва пулнинг қадрсизланишини тўхтатишдан, молия системасини, умуман экономикани соғломлаштиришдан иборат. Бизни оғир ва тиғиз меҳнат кутиб турибди.

Республика партия хўжалик фаолларининг йиғилишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. А. Попов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг биринчи ўринбосари Д. Д. Берков, республика Халқ контроли комитетининг раиси Б. Ф. Сатин, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми раисининг ўринбосари Б. И. Бугров, республика Министрлар Совети раисининг ўринбосари У. К. Исмоилов қатнашдилар.

(ЎзТАГ).

ТОШКЕНТ: XXI АСРГА ТАШЛАНГАН ҚАДАМ

Тошкентда СССР давлат қурилиш комитети ҳузуридаги архитектура ва шаҳарсозлик давлат комитети коллегиясининг, мамлакат архитекторлар уюшмаси ҳайъати секретариатининг ва Ўзбекистон ССР Давлат қурилиш комитети ҳузуридаги архитектура давлат комитети коллегиясининг сайёр мажлиси бўлиб ўтди.

Тошкент шаҳрини ва Тошкент областини ривожлантиришнинг 2010 йилгача бўлган даврга мўлжалланган бош плани техникавий-иқтисодий асослари кўриб чиқилди.

Мажлисни СССР Архитектура ва шаҳарсозлик давлат комитетининг раиси Е. Г. Розанов очди.

Тошкент бош плани илмий тадқиқот ва лойиҳа институтининг директори Л. Т. Адамовнинг докладида ва нотиқларнинг нутқларида регионни хўжалик ва маданий жиҳатдан юксалтириш, республика пойтахтини ва пойтахт областини иқтисодий ҳамда ижтимоий ривожлантириш истиқбол планининг бош вазифаларидан бири эканлиги таъкидланди. Ўрта Осиё шароитида бу вазифанинг ҳал этилишини иттифоқдаги бошқа энг катта шаҳарларга нисбатан Тошкент тараққиётининг муайян хусусиятлари белгилаб беради. Бош планнинг мажлис қатнашчиларига тақдим этилган техникавий-иқтисодий негизлари ҳам шундан далолат беради.

Мажлисда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари И. А. Каримов нутқ сўзлади.

Мажлисда Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси М. М. Мирқосимов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. А. Попов, Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари С. М. Мамарасулов, Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари А. И. Фозилбеков, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари Б. И. Бугров, республика Министрлар Совети раисининг ўринбосари Т. Я. Шарипов қатнашдилар.

(Мажлис тўғрисидаги батафсил ҳисобот газетанинг навбатдаги сонида эълон қилинади). (ЎзТАГ).

790 МИНГ СЎМ ФОЙДА

«Ўзбекмебель» ҳудудий ишлаб чиқариш бирлашмасининг ремонт-қурилиш бошқармаси пешқадам бўлинмаларидан ҳисобланади. Унинг коллективи вилоят ва пойтахтимиздаги мебель фабрикаларини реконструкция қилиш, янги асбоб-ускуналарни ўрнатиш ва созлаш ишларини амалга оширади.

Коллектив зиммасидаги вазифанинг масъулиятини чуқур ҳис қилиб ишлаётгани учун ҳам планларни доим ортиғи билан адо этмоқда. Ишчи-хизматчиларнинг ўтган йилги меҳнати натижалари ҳам шундан далолат бериб турибди. Бунёдкорлар қурилиш-ремонт ишлари йиллик планини декабрь ойи бошидаёқ шараф билан бажардилар. Йил охиригача бош пудрат бўйича 179 минг сўмлик ишларни амалга оширдилар. Ўз кучлари билан қўшимча ўзлаштирган маблағлари деярли 200 минг сўмни ташкил этди. Бу ўз навбатида фойда олиш планининг ортиғи билан адо этилишини таъминлади. Умуман, йил давомида кўрилган фойда миқдори 790 минг сўмга етди.

Бошқарма коллективи ўн иккинчи беш йилликнинг охирги йилида ҳам юксак марраларни кўзлаб меҳнат қилмоқда. Ҳаммаси бўлиб 2200 минг сўмликдан ортиқ қурилиш-ремонт ва созлаш ишларини амалга оширишга аҳд қилинди. Шу кунларда бу ваъданинг тўла уддасидан чиқиш учун социалистик мусобақа авж олиб бормоқда. Унда айниқса хўжалик ҳисоби асосида иш юритаётган бригадалар фаол қатнашмоқдалар. Ф. Зарипов, А. Потапатов, К. Яминовлар етакчилигидаги шундай бригадалар аъзоларининг ҳар кунги ўртача иш кўрсаткичлари 120 фоиздан кам бўлмаяпти. Сувоқчи Д. Ҳошимов, кошинкор В. Шеленков, бўёқчилардан Р. Абибуллаев, Ҳ. Файзиевлар номини коллективда ҳурмат билан тилга олишади. Улар тез ва соз ишлашда касбдошларига намуна бўлмоқдалар. Смена топшириқларини 1,5 баравар ва ундан ҳам ошириб адо этишаяпти.

Э. ТУЛАГАНОВ.

ВИЛОЯТ ПАРТИЯ КОМИТЕТИДА

Навбатдаги учрашувлар

Вилоят идеология ходимларининг навбатдаги йиғилиши Тошкент районида ўтказилди. Унда Тошкент, Калинин, Чиноз, Оржоникидзе ноҳиялари ва Янгийўл шаҳар партия комитетларининг биринчи котиблари, ҳамда идеология котиблари, ана шу ноҳиялар Советлари ижроия комитетлари раислари, ноҳия фаоллари, сиёсий маърузачилар, ташвиқотчи ва тарғиботчилар, бир қанча хўжалик ва корхоналарнинг раҳбарлари, вилоят Совети ижроия комитетининг раис ўринбосарлари, бўлим ва бошқарма бошлиқлари, оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирок этишди.

Партия-хўжалик фаоллари йиғилишини вилоят Совети ижроия комитетининг раиси А. А. Йўлдошев олиб борди.

Вилоят партия комитетининг биринчи котиби С. М. Мамарасулов СССР халқ депутатлари II съезди якунлари ҳақида гапириб берди. Жумладан, у съездда ўзбекистонлик депутатлар томонидан қўйилган масалалар ва СССР Министрлар Советининг Раиси Н. И. Рижков билан бўлган суҳбатда кўтарилган энг муҳим долзарб муаммолар ҳақида сўзлаб берди. Ҳозир вилоят партия ташкилоти олдида турган галдаги сиёсий-иқтисодий ва хўжалик вазифаларига тўхталди.

Вилоят партия комитети котиби Ш. Н. Маҳмудованинг маърузаси Ўзбекистон Коммунистик партиясининг сайловолди ҳаракат дастуридан келиб чиқадиган вазифалари хусусида бўлди. Маърузачи вилоятда мафкура ишларининг ҳозирги аҳволи, бу соҳадаги муаммолар, кўндаланг бўлиб турган социал масалалар ҳақида батафсил тўхталди, чуқур таҳлил қилиб берди.

Шундан сўнг Чиноз, Калинин, Оржоникидзе, Тошкент ноҳиялари ҳамда Янгийўл шаҳар партия комитетларининг биринчи котиблари: Ю. Хайдуров, Ж. Маликов, Г. Миразимова, Т. Мирёқубов ва Ш. Дадабоев ўртоқлар сўзга чиқишди. Улар ҳар икки маърузада қўйилган вазифаларни бажариш билан боғлиқ бўлган масалалар ҳақида фикр-мулоҳазаларини ўртага ташладилар.

Йиғилиш сўнгида тушган саволларга жавоблар берилди.

Ана шундай учрашувларнинг навбатдагиси кеча Ўрта Чирчиқ ноҳиясида бўлиб ўтди.

Янги рубрика: маъмурчилик—бош масала

ЯХШИ МАСЛАҲАТ—БУЙРУҚ БЕРИШ ЭМАС

—ОЧИҒИНИ айтиш керак. Бошқарувни ташкил этиш, раҳбарликдаги ҳар хил ўзгартишлар, янгиланишлар, алмашишлар одамларнинг меъдасига тегди. Айниқса қишлоқ хўжалик аҳли, деҳқонлар, чорвадорлар билан мулоқотда бўлиб қолсангиз, бунинг ёрқин гувоҳи бўласиз. Қизиқ бўлаяпти, дейишади улар, ташкилотнинг номи, аталиши, раҳбарнинг хонасидаги жиҳозлар ўзгариб, у ердан бу ерга олиб қўйилаётгандек. Бироқ натижадан дарак йўқ. Бўлса ҳам жуда секин бўлаяпти.

Вилоят агросаноат уюшмаси раисининг биринчи ўринбосари **Раҳим НУРМАТОВ** билан суҳбатни шундай бошладик.

— Нимага шама қилаётганингизни тушундим, — деди у. Сўнг олдида турган ҳужжатлардан бирига кўз югуртириб, санай кетди, — бизнинг ташкилот дастлаб вилоят қишлоқ хўжалик бошқармаси, (ноҳияларда эса қишлоқ хўжалиги инспекцияси) кейинроқ вилоят территориал ишлаб чиқариш бошқармаси (у атиги 9 ой умр кўрди), яна қайтадан қишлоқ хўжалик бошқармаси номи билан юритилди. Бу орадан совхозлар алоҳида трест бўлиб ажралиб чиқиб, мустақил фаолият кўрсата бошлади. Кейин яна бирлаштирилди. Вилоят қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш бошқармаси 1986 йилдан бошлаб эса вилоят агросаноат комитети номи билан атала бошланди.

— Яхши биласизки, бу ўзгартиришлар билан мақсадга тўла эришиб бўлмади. Мўл-кўлчиликни юзага келтириш юзасидан олиб борилган ишлар, тадбирлар барибир кўнгилдагидек натижа бермади. Аксинча, кўп соҳаларда силжиш ўрнига орқага чекиниш бўлгани ҳам сир эмас.

— Унчалик эмас. Биз меҳнат қилдик, ҳаракат қилдик, ишлаб чиқариш бошқармаси фаолият кўрсатганда у ўзининг бир мунча иш услубига эга бўлди. Бу 1963—1986 йилларга тўғри келади. Ўшанда биз ишлаб чиқаришга яқиндан ёндашишга ҳаракат қилганмиз, деб ўйлайман. Кўпгина яхши, билимдон мутахассисларимиз бор эди. Улар қишлоқ хўжалигини юксалтириш учун астойдил курашдилар. Моддий рағбатлантириш йўлидан борилди. Лекин барибир асосий омил — ўзгартиришдан мақсад деҳқонни моддий рағбатлантиришга хизмат қилиш керак бўлган омил тўла ҳаракатга келмади. Мутахассисларга мустақиллик берилмади. Уларнинг роли сезилмай қолаверди. Бунга бир жиҳатдан мутахассисларнинг ўзлари ҳам айбдор. Кўплари ўз устларида ишламай қўйдилар. Иккинчидан кўпгина раҳбарлар мутахассисларнинг таклиф, мулоҳаза, фикрларига қулоқ солмай қўйган эдилар. Шунинг учун ҳам мутахассис эй менга нима, билганларингни қилаверинглар, деб қўл силтайдиган бўлиб қолган эди. Қисқаси мутахассиснинг обрўси тушиб қолган эди. Ваҳоланки, бир вақтлари унинг қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришидаги ўрни, роли ғоятда катта бўларди. Эсимда урушдан кейинги йилларда ноҳияларда МТСлар фаолият кўрсатган. Уларда ғоятда иқтидорли, ўзининг мустақил фикр-мулоҳазасига эга бўлган агрономлар ишлашарди. Улар у ёки бу хўжаликка боргудек бўлиб қолса, раҳбарлар иззат-икром билан кутиб олишарди. Чунки улар амалий ёрдам бериш қобилиятига эга эдилар.

— Яна ўзгартириш бўлди. 1989 йил ноябрдан тугатилган агросаноат Давлат комитети ўрнига Ўзбекистон ССР Давлат кооператив қишлоқ хўжалик комитети ишлай бошлади. Маълумки, сизларда агросаноат уюшмаси фаолият кўрсата бошлади. Штатлар қисқарибди. Энди айтиб берсангиз, уюшманинг комитетдан фарқи нима? Унинг асосий вазифалари нималардан иборат?

— Аввал бизда 200 га яқин киши ишларди. Ҳозир 142 киши қолди. Уюшмамиз таркибига ноҳиялар агросаноат фирмалари, колхоз-совхозлар, пахта ва каноп поясини қайта ишловчи корхоналар, сабзавот ва мева етиштирувчи бирлашмалар, кимё хизмати таъминотчилари, сув хўжалиги бошқармаси, гўшт ва сут маҳсулотларини тайёрлаш бошқармалари киради.

— Қайта ишлаш корхоналари чиқиб кетдими?

— Айримлари. Масалан, ёғ заводи ва қандолат фабрикаларининг таъминоти умумиттифоқ миқёсида олиб борилади. Шу туфайли уларнинг иши билан боғлиқ айрим масала, муаммоларни ҳал қилиш қийинлиги турган гап, бизда қайта ишлаш корхоналаридан вино заводи, консерва заводлари қолди, холос.

— Кечирасиз-у, мен раҳбарликда бирон бир жиддий ўзгариш бўлганлигини сезмаяпман. Хўжа али, Али хўжага ўхшаяпти.

— Йўқ, нега ундай дейсиз. Аввало раҳбарларни тайинлашда демократияга амал қилинади. Аввал улар тайинланардилар. Энди бўлса уюшманинг раиси, унинг ўринбосарлари очиқ овоз бериш йўли билан сайланди.

— Барибир бошқа номзодлар қўйилмаган-да. Буни тайинлашдан фарқи камку. Бир нечта номзодлар бўлганида эди вакиллар йиғилишида улар танланарди.

— Ҳозирча шунисига ҳам шукр. Эҳтимол келажакда бизда ҳам раҳбарлар 2—3 номзоддан сайланар.

— Уюшма раҳбарликни қандай амалга оширади?

— Бундан буён якка ҳокимликка барҳам берилади, деб ўйлайман. Энди раис ҳам, муовинлар ҳам муаммоларни ўзларича буйруқ бериб ҳал этолмайдилар. Негаки, 69 кишидан иборат кенгаш ташкил этилган. Унинг таркибига раҳбарлар, мутахассислар, оддий ишчи-колхозчилар киритилган.

— Кенгашга ким раислик қилади?

— Гусаков.

— Барибир жилов уюшма раисининг қўлида бўлар экан-да.

— Йўқ, мен ундай деб ўйламайман. Қолаверса бу ёғи кенгаш аъзоларининг қатъиятлигига боғлиқ. Кенгаш ҳар уч

(Давоми 3-бетда).

Тошкент вилоят комсомол комитетининг XXV комсомол конференциясига ҳисобот маърузаси

ТЕЗИСЛАРИ

ШУ ЙИЛНИНГ апрель ойида ВЛКСМ XXI съезди бўлади, у ВЛКСМнинг янги Устави ва Программасини қабул қилади. Бугунги кунда ёшларга эркин ҳаракат қилиш, жамият фаолиятида фаол иштирок этиш имкониятини берадиган Устав зарурияти туғилди. Худди шундай зарурият КПСС Уставига айрим ўзгартишлар киритишни тақозо этмоқда. Чунки, йўлдаги тўсиқларни олиб ташламасдан, буйруқбозлик иллатларидан қутулмасдан туриб, комсомолдаги қайта қуришни муваффақиятли амалга ошириш мумкин эмас.

Жамиятдаги муаммолар билан комсомолдаги муаммолар бир-бирига боғлиқ. Вилоятимизда ҳеч қаерда ишламайдиган ва ўқимайдиган 20 мингдан ортиқ ёшлар бор. Ёшларнинг, ёш оилаларнинг даромадлари паст, турар-жой масаласи жуда суст ҳал этилмоқда. Вилоятда соғлиқни сақлаш ва маорифнинг аҳволи ачинарли аҳволда. Қайта қуриш туфайли юзага қалқиб чиқаётган камчиликлар ёшлар ўртасида истиқболга ишончсизлик туғдирмоқда. Ёшларнинг комсомол сафидан чиқиши давом этмоқда. Ҳисобот даврида 40 мингдан зиёд комсомол ВЛКСМ билан алоқасини узганлиги учун комсомолдан ўчирилди, ташкилотимиз аъзолари 19 фоизга қисқарди.

Комсомолга қабул кескин камайди. Кейинги уч йилда 1196 бошланғич ташкилот (шулардан 52 таси мактаблар) ўз сафига бирор кишини ҳам қабул қилмади. Ҳолбуки, ВЛКСМ XX съездидан сўнг комсомолга қабул қилиш ҳуқуқи бошланғич ташкилотларга берилган эди. Лекин, вилоят комсомол комитети ўз ташкилоти сафларида ўсиш жараёнини назорат қилишдан четда қолди, шаҳар, ноҳияларда ҳам хотиржамликка берилишди. Пировардида бошланғич ташкилотлар ёшларни комсомол сафларига жалб қилмадилар.

Қаерда комсомол комитетлари ўз сўзи, обрўси учун курашиб, ёшлар ҳаётидаги ижтимоий масалаларни дадиллик билан ҳал этса, ўша ерда ёшларнинг комсомолга эътиқоди кўпаяди, ёрдам, маслаҳат сўраб келади. Вилоятимизда бундай комсомол комитетлари оз эмас. Оққўрғон, Ленин, Собир Раҳимов ноҳиялари ва Чирчиқ шаҳрида бўлиб ўтган йиғилиш ҳамда конференцияларда комсомоллар ВЛКСМдаги муаммоларни куюнчаклик билан муҳокама этдилар, ВЛКСМ Устави ва Программасига ўз таклифларини айтишди, Ўзбекистон ССР халқ депутатлари ва маҳаллий Советлар депутатлигига номзодлар кўрсатишди, СССР ва Ўзбекистон ССРнинг янги қонунларига муносабатларини билдиришди.

Шу билан биргаликда кўпчилик бошланғич ташкилотларда комсомоллар ва фаолларнинг сайлаб қўйиладиган органлар фаолиятига холис баҳо беришда баъзан лоқайдликлар сезилиб қолди. Йиғилиш ва конференция муддатлари иштирокчиларнинг камлиги туфайли кўпинча бошқа кунга кўчирилди, Акмал Икромов, Фрунзе, Пискент ноҳияларида комсомоллар фаол ҳаракат қилмадилар.

ВЛКСМ ташкилий қурилиши, тузилиши юзасидан ҳам муаммолар юзага чиқмоқда. Масалан, бирлашган авиация отряди (Сергели ноҳияси), Тошкент тўқимачилик комбинати (Фрунзе ноҳияси), Тошкент олий ўқув юртлари ноҳия, шаҳар комсомол ташкилотлари ҳисобидан чиқишга қарор қилганликларини билдиришди, вилоят ва жумҳурият миқёсида рўйхатга олинишларини сўрашди.

ҲИСОБОТ ва сайловларни таҳлил қиларканмиз, бугун комсомол ташкилотлари, уларнинг фаоллари ёшлар муаммоларидан узоқлашиб қолганликлари аён бўлди. Комсомол йиғилишларида танқидий мулоҳазаларнинг, илтимос ва таклифларнинг аксарияти комсомол комитетлари шаънига эмас, аксинча совет органлари, корхона маъмурияти, колхоз ва совхоз раҳбарлари шаънига айтилмоқда. Муаммоларини фақат шулар ҳал қилишлари мумкинлигига комсомоллар ишонишади. Бошланғич ташкилотлар, комсомол комитетлари уларнинг хоҳиш-истаклари, манфаатларини ифода қилишига ишонмай қўйишди. Аксарият комсомол ташкилотлари меҳнат коллективлари кенгашларини тузиш, коллектив шартномалар қабул қилиш, депутатлар сайловида иштирок этишдан четда қолмоқдалар. Бунда партия комитетлари ҳам айбдордирлар. Улар ёшларнинг фаолликларини ошириш, комсомолга партиявий раҳбарлик қилишни унутиб қўйдилар.

Вилоят бўйича 159 комсомол комитетининг иши қониқарсиз, деб топилди.

Ҳисобот даврида вилоят комитети кадрлар билан ишлашнинг янги системасини ишлаб чиқди. Қуйи бўғинларда комсомол комитетларига котиб сайлашдан олдин номзодларнинг муҳокамасини ўтказиш, меҳнат коллективининг фикрини инобатга олиш, йиғилишда характеристикани тасдиқлаш қоидага айланди. Вилоят комсомол комитетининг пленумида вилоят комитетининг котиблигига резервлар ошкоралик билан кўриб чиқилди ва тасдиқланди.

Вилоят комсомол комитети янги шароитларда ишлашга қобилиятли кадрлар танқислигини ҳис қилмоқда. Кўплаб шаҳар, ноҳия комсомол комитетлари, бошланғич ташкилотлар котиблари орасида довдираш, воқеалар ривожини олдиндан билмаслик кўзга ташланмоқда, айрим ёшларнинг долзарб саволларига жавоб беришдан ўзларини олиб қочмоқдалар.

Шаҳар, ноҳия комсомол комитетлари ўз фаолиятларини мустақил юритмоқдалар. Бу янги тажриба муайян ижобий самаралар берди, лекин хатоликларга ҳам йўл қўйилди. Масалан, Ангрен ва Нариманов шаҳар, Киров, Акмал Икромов, Чиноз ноҳия комсомол комитетлари «Котиб-ўқувчи ёшлар билан ишлаш бўлими мудири» лавозимини қисқартириб, маълум вақтдан сўнг уни яна тиклашга мажбур бўлишди.

Шуни ҳам тан олиш керакки, вилоят комитети аппаратини ўзгартириш бўйича қилинган тажриба ҳам охиригача пухта ўйланмаган бўлиб чиқди.

Бюро, секретариат ва пленумлар қабул қиладиган қарорларнинг мазмуни ва руҳи кескин ўзгарди. Панд-насиҳат қилиш ва жазолашдан тавсия этиш ва қўлланма бериш характерига эга бўлишди. Қуйи бўғинларга юборилаётган ҳужжатлар ҳажми 20 фоиз қисқарди.

Вилоят комсомол ташкилотининг раҳбар органлари ҳисобот даврида ўз фаолият услубларини такомиллаштиришга интилишди. Қарорларни ишлаб чиқишга сайлаб қўйиладиган органлар аъзолари ва комсомол фаоллари жалб қилинди, бюро ва пленумларга масалалар тайёрлашда уларнинг иштироки одат тусига кирди, бунда комсомолларнинг жамоатчилик фикри ва социологик тадқиқотлар натижалари ҳам инобатга олинадиган бўлди. Вилоят комсомол комитетининг бюроси ишда коллегиалликни қарор топтира бориб, айни пайтда топширилган ишга сайлаб қўйиладиган орган аъзоларининг шахсий жавобгарлигини кучайтиришга ҳам ҳаракат қилди. Фақат бюро ва пленумларнинг ўзида 8 киши ўз фаолияти ҳақида ҳисоб берди.

Вилоят комитети ноҳия, шаҳар комсомол комитетларига амалий ёрдам бериш учун бўлимларнинг жойларда сайёр йиғилишларини ўтказди. 1989 йилнинг ўзида масъул ходимлар 726 бошланғич комсомол ташкилотида бўлишди, 135 комсомол йиғилишида қатнашишди. Вилоят комсомол комитети бюросининг қарорига кўра 13 бошланғич комсомол ташкилотига ўзининг ҳисоб-китобини очиш ҳуқуқи берилди. Бу қатор ички муаммоларни мустақил ва ўз вақтида ҳал қилиш имконини берди.

Биз учун марказий ва долзарб масалалардан бири партия ва комсомол ташкилотлари ҳамда комитетларнинг ўзаро алоқасидир. Барча даражадаги фикр битта: ҳозирги ҳамкорлик йўли маъқул эмас. ВЛКСМда партия раҳбарлиги ёш коммунистлар орқали амалга оширилиши, бунинг учун эса ВЛКСМдаги партиявий ядрони мустаҳкамлаш, комсомол етакчиларини демократик сайлов асосида КПСС сафига қабул қилишни кенгайтириш лозим. ВЛКСМ Уставининг ноҳия, шаҳар, музофот, вилоят, ўлка ҳамда жумҳурият комсомол комитетлари котиблари КПСС аъзоси бўлиши шарт, деган 40- ва 41-бандларини ўзгартириш ҳақида таклифлар киритиш зарур, деб ҳисоблаймиз.

Конференция делегатлари йиғилиб қолган муаммоларни ҳал этиш юзасидан вилоят комсомол комитетининг вилоят партия комитети билан қўшма пленум ўтказиш тўғрисидаги таклифи қўллаб-қувватланади, деб ишонадилар.

Жамиятимиз сиёсий системасидаги ислоҳот халқ депутатлари Советлари фаолиятида вилоят комсомол ташкилотининг фаол иштирок этиши масаласини кун тартибига қўяди. Бу билан улар ёшлар хоҳиш-иродаси учун сиёсий ҳокимиятдан фойдаланадилар.

1990 йил 18 февралда Ўзбекистон ССР халқ депутатлари ва маҳаллий Советлар депутатларига сайловлар бўлади. Сайловолди кампанияси вилоят комсомол ташкилоти учун «юқори»дан берилган тақсимот асосида эмас, балки шахсий ташаббус кўрсатишга қанчалик тайёр эканликларини имтиҳондан ўтказади.

Оққўрғон, Ғалаба, Нариманов, Ўрта Чирчиқ ноҳия комсомол комитетлари комсомол ҳисобот-сайлов конференциялари сайлволди ҳаракат дастурини ишлаб чиқдилар ва қабул қилдилар. Ангрен, Бекобод, Чирчиқ, Оққўрғон, Нариманов, Калинин, Ўрта Чирчиқ, Тошкент, Чиноз комсомол комитетлари конференция ва пленумларида халқ депутатлигига номзодлар кўрсатилди.

Комсомолдан Ўзбекистон ССР халқ депутатлари ва маҳаллий Советлар депутатлигига номзод бўлган 337 киши 1989 йил 30 декабргача рўйхатга олинди. Шулардан 116 киши комсомол, 92 киши КПСС аъзоси, 36 киши бошқа ишлардан озод қилинган комсомол ходими, шу жумладан 17 ноҳия ва шаҳар комитетларининг биринчи котиби, 110 киши ёш ишчи ҳамда колхозчидир.

Шу билан бирга Тошкент шаҳар, Тошкент, Ғалаба, Куйбишев, Чилонзор ноҳия комсомол комитетлари сайловларда фаол иштирок этиш муҳим эканлигига етарли баҳо бермаганликлари туфайли улар кутилган натижаларга эриша олмадилар.

13 ноҳия ва шаҳар комсомол ташкилоти раҳбар органларга депутатликка номзод кўрсатиш ҳуқуқидан фойдалана олмади. Комсомол комитетлари пленумларида бор-йўғи 43 киши кўрсатилди. Фақат 15 бошланғич комсомол ташкилоти ўзининг сиёсий ва қонуний ҳуқуқидан фойдаланди.

Бизнингча, Ўзбекистон ССР Олий Советининг I сессиясида жамоат ташкилотларининг ҳуқуқлари ҳамда уларнинг сайловларда қатнашиш тартибларига тааллуқли бўлган қонунларга ўзгартиришлар киритиш зарур.

Вилоят комсомол комитети ВЛКСМнинг янги Уставини қабул қилиш тўғрисидаги ВЛКСМ Марказий Комитетининг қарорини қўллаб-қувватлайди. Биз уюшмамизнинг ягона Устави бўлишини тўғри деб ҳисоблаймиз. Бунда комсомол органларининг тузилиши оқилона ва демократик бўлишига эришиш, барча босқичлардаги комсомол комитетларига ўз фаолиятларининг йўналишлари ҳамда иш шаклларини белгилаш ҳуқуқини бериш зарур.

Бугунги кунда комсомолдемократик марказлаштириш принципини, демократик асосларда асосий йўналишлардан фойдаланиш имкониятини берадиган янада юксак даражада бошқариш системаси зарур.

Биз бошланғич комсомол ташкилотларига асосий эътибор берилишининг тарафдоримиз. Улар ВЛКСМнинг реал сиёсий ҳамда ташкилий асосини ташкил этиши лозим. Шу билан бир пайтда бошланғич комсомол ташкилотлари комсомолларнинг жипслиги, уларга ғоявий, янги жамият барпо этиш учун ёшларни ғоявий, аҳлоқий ва ижодий камол топишига кўмаклашиш учун ВЛКСМ олдида асосий масъулиятга эга бўлиши лозим, деб ҳисоблаймиз. Шунингдек, биз марксизм-ленинизм мафкурасига асосланган Программамизни ҳам ишлаб чиқишимиз зарур. Бу программа демократик ва умумбашарий қадриятларни ўзида ифода этиши керак. Биз ВЛКСМ Марказий Комитетининг комсомол XXI съездига программ баёнотининг қоидаларига асосан қўшиламиз. Шу билан бир қаторда комсомол Марказий Комитети ВЛКСМ Программаси ва янги Уставини қабул қилиш масалаларида кам деганда уч йил кечикканлигини таъкидламоқчимиз. ВЛКСМ Марказий Комитети Бюроси ва Секретариати жамиятда рўй бераётган ўзгартишлардан орқада қолмоқда, ўз вақтида ҳаракатнинг аниқ дастурини ишлаб чиқмаяпти. Уларнинг кўпгина қарорлари чалакам-чатти, ёшларнинг манфаатлари ва эҳтиёжларини ифода этмайди.

Вилоят комсомол комитети фаолиятининг асосий йўналишларидан бири — ёшларнинг фан-техника ижодкорлигини ривожлантиришда фаол иштирок этишдан иборатдир.

БУНДАН уч йил муқаддам, XXIV ҳисобот-сайлов конференцияси қарорида ёшларнинг фан-техника ижодкорлиги вилоят кенгашини ташкил этиш ҳамда ўн бешта ёшлар ижодий коллективларини тузиш вазифаси қўйилган эди. Бугунги кунда 22 ноҳия ва шаҳар фан-техника ижодкорлиги маркази ташкил этилган. Ижодий коллективлар 16 миллион сўмлик шартнома ишларини амалга оширдилар. Бу ишларда 8 мингдан зиёд ёш рационализатор, ихтирочи, олим ва мутахассис қатнашмоқда.

Ёшларнинг фан-техника ижодкорлиги марказларини ташкил этиш комсомолга ёшларни фан-техника ижодкорлигига жалб этиш билан бир қаторда йигит ва қизларга қўшимча иш ҳақи ишлаб топиш имкониятини берди.

Ёшлар фан-техника ижодкорлиги марказлари фаолиятида ёшларнинг фан-техника ижодкорлигини янада ривожлантиришга тўсқинлик қилувчи бир қатор муаммолар мавжуд.

Белгиланган тартибга мувофиқ, ёшлар фан-техника ижодкорлиги марказлари фойданинг 27 фоизини ноҳия ва шаҳар ёшлар фантехника ижодкорлиги уюшмалари фондига ўтказадилар. Вилоят бўйича умуман ана шу фондларга 1 миллион сўмдан зиёд маблағ тушди. Масалан, ёшлар фан-техника ижодкорлигининг вилоят кенгаши фонди маблағидан 40 минг сўм совет ва болгар мутахассислари томонидан яратилган «Вариант» ҳисоблаш таълими системасини сотиб олишга ажратилди. Тошкент вилоятининг Янгибозор шаҳридаги 7-ўрта мактабнинг бутун бир синфи ана шу система билан жиҳозланган. Лекин ҳозирча бундай мисоллар жуда кам. Таҳлиллар шуни кўрсатмоқдаки, пул маблағларининг катта қисми ўз ўрнида фойдаланилмаяпти.

Вилоят комсомол комитети ВЛКСМ Марказий Комитети ва ёшларнинг фан-техника ижодкорлиги Бутуниттифоқ мувофиқлаштириш кенгаши ёшлар фан-техника ижодкорлиги марказларининг маблағларини мувофиқлаштириш кенгашига ўтказиш тартибларини ўзгартиришлари ва уларни бевосита комсомол комитетларига юборишлари зарур. Бу маблағлардан ўз вазифалари бўйича болалар ва ўсмирлар тўгараклари, техника ижодкорлиги клубларининг тармоқларини ривожлантириш, пионерлар саройлари ҳузуридаги ёш техниклар тўгаракларини мустаҳкамлаш учун фойдаланилади.

Ҳозирги вақтда вилоятда 100 дан зиёд ёшлар маркази ҳамда ёшларнинг бошқа хўжалик ҳисобидаги уюшмаси муваффақиятли ривожланиб бормоқда ва фаолият кўрсатмоқда. Улар халқ истеъмол буюмлари ишлаб чиқариш, қурилиш-монтаж, спорт-соғломлаштириш, маданий-маориф ва бошқа хил фаолият билан шуғулланмоқдалар.

Комсомол корхоналарининг ташкил этилиши комсомол комитетларига ёшларнинг ижтимоий аҳамиятга молик ташаббусларини амалга оширишга кафолат беради. Вилоят комсомол комитети комсомол иқтисодиётини фаол ривожлантира бориб, бу ишга ишсиз юрган ёшларнинг маълум қисмини жалб этишга умид боғламоқда, болалар ва ўсмирлар учун моллар ишлаб чиқариш, хизмат кўрсатиш миқдорини оширишни назарда тутмоқда.

Бироқ, ёшлар ўз хайрли ишларини амалга ошириш йўлида норматив-ҳуқуқий базанинг, моддий-техник ресурслар билан таъминлаш ҳамда кўпгина бошқа нарсалар мукаммал эмаслиги каби тўсиқларга дуч келаяптилар.

Деярли барча хўжалик ҳисобидаги уюшмалар ўз фаолиятининг бошланишида дуч келган асосий муаммо — давлат банкидан ссуда ёки қарз олиш масаласидир. Вилоят комсомол комитети ана шу муаммони ҳал этиб, 1989 йил мартида ёшлар фан-техника ижодкорлиги ёшлар марказлари ҳамда бошқа хўжалик ҳисобидаги уюшмаларга уларнинг моддий-техник базасини ўнглаб олиш ва ривожлантиришга, иқтисодий фаолиятини йўлга қўйишга даъват этилган «Осиё банки» коммерция корхонасини ташкил этиш ташаббускори бўлиб чиқди. Ҳозирнинг ўзидаёқ бир қатор комсомол корхоналари: Ўзбекистон ЛКСМ Янгийўл комитетининг «Ёшлик», Ўзбекистон ЛКСМ Чиноз ноҳия комитетининг «Оригинал» ёшлар марказлари ва бошқалар банк хизматидан фойдаланмоқдалар.

Ёшлар корхоналарини ривожлантиришга уларни моддий-техник ресурслар билан таъминлаш муаммоси жиддий ғов бўлди. Масалан, Орджоникидзе ноҳия комсомол комитетининг «Ижод» фантехника маркази «Ёшлик» вилоят маркази билан йиғма металл конструкциялари ишлаб чиқариш юзасидан ҳамкорликда «Оазис» корхонасини ташкил этди. Корхона маҳсулотларидан иссиқхоналарда, омборларда, фермаларда, гаражларда, ҳар бир хўжаликда фойдаланиш мумкин. Ёшлар фан-техника ижодкорлиги марказининг ҳар бири 150 минг сўмдан сарфлаб, йилига 5 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаришни режалаштирди. Бироқ, сарф қилинган маблағ ҳозирча кутилган натижани бераётгани йўқ.

Яна бир муаммо бор: агар комсомол корхоналарига давлат томонидан солиқ солинадиган бўлса, унда улар ё синадилар, ёки комсомолдан чиқиб кетадилар. Шунинг учун вилоят комсомол комитети солиқ солиш тўғрисидаги қонун лойиҳасини муҳокама қилиш пайтида ёшлар хўжалик ҳисобидаги уюшмалардан олинадиган маблағларни ёшларнинг ижтимоий аҳамиятга молик ташаббусларини рўёбга чиқаришга сарфлашни назарда тутишни СССР халқ депутатларидан илтимос қилиш ниятидадир.

Уй-жой масаласи — ёшларнинг энг ўткир ижтимоий муаммоларидан бири. Шунинг учун ҳам вилоят комсомол комитети 1988 йил майида ёшларнинг уй-жой комплекслари марказларини тузди. Ҳозирги пайтда 14 шаҳар ва ноҳияда ёшларнинг уй-жой комплекслари, 16 ташкилий комитет тузилган. Олмалиқ шаҳридаги «Металлург», Ангрен шаҳридаги «Узбекрезинотехника» ишлаб чиқариш бирлашмаси ва бошқа бир қатор ёшларнинг уй-жой комплекслари ташкилий комитетларига амалий ёрдам кўрсатилди.

Бироқ, шу пайтгача ёшларнинг уй-жой комплекслари қурилишлари асосан корхоналар — пайчилар маблағлари ва ёшларнинг уй-жой комплекслари хўжалик фаолияти даромадлари ҳисобидан маблағ билан таъминланмоқда.

Бундан ташқари, 1989 йил майида Тошкент вилоят ижроия комитети ва вилоят комсомол комитети мазкур қарорнинг бажарилишини кўриб чиқди ҳамда шунга мувофиқ қарор қабул қилинди. Бироқ, шу кунга қадар қарорнинг бирон бир банди бажарилгани йўқ. Масалан, Бекобод шаҳрида ёшларнинг уй-жой комплекси қурилишига жой ажратиб бериш уч йилдан буён пайсалга солинмоқда.

1987 йилда вилоят комитетининг таклифи бўйича Бибиджон шаҳрида барпо этилаётган Бутуниттифоқ комсомол зарбдор қурилиши — «Дальсельмаш» заводи Тошкент вилоят комсомол ташкилотига бириктириб қўйилди. Биз аввалари турли қурилишларга кўнгиллиларни юборардигу, лекин уларнинг тақдири, турмуши, ҳаёти билан қизиқмасдик. Энди бу хатолар тўғриланмоқда. Вилоят комсомол комитети томонидан кўнгиллилар учун спорт жиҳозлари, миллий чолғу асбоблари, китоблар, жами 45 минг сўмликдан зиёд нарсалар сотиб олиниб, етказиб берилди.

Тошкент вилоят комсомол комитети ёшларнинг меҳнат уюшмаси штабини тузди. У йигит-қизларни ишга жойлаштириш билан шуғулланади.

АГРАР соҳага назар ташлайлик. Пахтачилик комсомол — ёшлар бригадалари ўртасида социалистик мусобақани ташкил этиш яхши натижа берди. Комсомол — ёшлар бригадаларининг 88 фоизи пахта йиғиб-териб олиш плани — топшириғини тўла адо этди, ҳар гектар ердан ўртача олинган ҳосил 31,3 центнерни ташкил қилди.

Хўжалик ҳисобига ўтиш, пудратни жорий қилишда комсомол ёшлар коллективларига кўмак бериш, томорқа хўжалигини юритаётган ёш оилаларни қўллаб-қувватлаш комсомол комитетлари фаолиятининг муҳим йўналишини ташкил этиши зарур.

Оққўрғон ноҳиясидаги С. Сегизбоев номли совхоздан Ғ. Турсунов бошлиқ комсомол — ёшлар бригадаси уч йилдан буён тўла хўжалик ҳисобида ишлаётир. Бу усулнинг жорий этилиши ҳар гектар ердан 37 центнердан пахта етиштириш, ҳар бир кишининг ойлик меҳнат ҳақини 230 сўмгача етказиш имконини берди.

Пискент ноҳиясидаги Ломоносов номли 23-ўрта мактабнинг ўқув-ишлаб чиқариш бригадаси 1989 йили Тошкент вилоят Ленин комсомоли мукофотининг лауреати бўлди. Бригадада ўтган йили ҳар гектар ердан 31,7 центнердан пахта ҳосили кўтарилди.

1988 йилда вилоятнинг жами 55 ўқувчилар ишлаб чиқариш бригадалари қарийб 800 минг сўмлик иш бажардилар. Ана шундай бригадаларнинг иш тажрибаси синчиклаб ўрганишга лойиқдир.

Ҳозирги вақтда вилоят комсомол комитетлари ёш оилаларнинг шахсий ёрдамчи хўжаликларини ривожлантиришдан манфаатдорлигини ошириш юзасидан иш олиб бормоқдалар. Ҳозирдаёқ дастлабки қадамлар қўйилди. Жумладан, бундан икки йил муқаддам Калинин ноҳиясидан комсомол аъзоси ишчи Қаҳрамон Дадабоев ноҳия комсомол комитети ёрдамида ўз ҳовлисида 10 таначани бўрдоқига боқиш учун олган эди. У қўшимча сарф — харажат қилмаган ҳолда чиқинди озиқ-овқатлардан фойдаланиш ҳисобига 2000 сўм даромад олди.

Вилоят комсомол комитетининг чорвачилик маҳсулотлари ишлаб чиқарадиган «Пионер» ёшлар маркази тузиш бўйича тажрибасини оммалаштириш талаб этилади. Чиноз ноҳиясидаги «Олмазор» совхози паррандачилик фермасини ижарага олган мазкур ёшлар маркази 1000 та товуқ сотиб олганди. Ҳозиргача 66 минг дона тухум сотилди, яна 200 бош сўқим ва 420 та ғоз боқилмоқда.

Комсомол ташкилотлари қишлоқлардаги ҳар бир хонадонда чорва моллари ва парранда бўлиши, мевали дарахтлар ва сабзавот ўстириши зарурлиги ҳақида ташвиқот ишларини олиб боришларига тўғри келади. Ҳозирги аҳвол эса қуйидагича: ҳар беш хонадонга битта мол, ҳар икки хонадонга бир қўй тўғри келади. Айнан шу хонадонларда яшовчилар қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқарувчилардан худди ана шу маҳсулотларни сотиб олувчиларга айланиб қолишган. Бу шаҳарда гўшт, ёғ ва сут маҳсулотларига бўлган эҳтиёжларни янада оширишига, навбатларнинг чўзилишига сабаб бўлмоқда.

Бу аҳволдан қутулиш йўлларини излаш, ўзаро ҳамкорлик қилиш керак. Имкониятдан келиб чиқиб, ўзимиз ҳам кичикроқ бўлса-да, маҳсулот ишлаб чиқарувчи манбалар яратишимиз, ишлаб чиқариш корхоналарининг шохобчаларини ташкил этишимиз лозим. Жамоа ва кенгаш хўжаликларида қишлоқ хўжалик, гўшт ва сут маҳсулотларини қайта ишлайдиган кичик корхона ва цехлар ишини йўлга қўйишга эришиш лозим.

Ҳисобот даври мобайнида вилоят комсомол комитети вилоят «Комсомол прожектори» штаби ва комсомол комитетларининг «КП» постлари фаолиятини ёшлар қизиқишлари, талаб ва эҳтиёжлари билан боғлиқ долзарб муаммоларни ҳал этишга қаратди, «Комсомол прожектори» штабининг асосий фаолияти шаҳар ва ноҳия «КП» штаблари ишларини шакллантириб, мувофиқлаштиришдан иборат бўлди.

Қизиқарли иш шакллари пайдо бўлди. Масалан, Чирчиқ шаҳрида, Ўрта Чирчиқ ва Чиноз ноҳияларида турли назорат органлари, жумладан «Комсомол прожектори» ҳам ягона жамоатчилик назорати органига бирлаштирилди.

Бугунги кунда сиёсий ўқишлар на тингловчиларни ва на ана шу ўқиш ташкилотчиларини қониқтирмайди. Ҳисобот даври мобайнида комсомол комитетлари томонидан мунозара клубларининг ролини ошириш, ўқув программалари ишлаб чиқиш бўйича талай аниқ ишлар қилинган бўлса-да, аммо муайян ўзгаришларга эришолмадик.

Биз жуда узоқ муддат ёшларни догматик тарзда тарбиялаб келдик. Қолипдан ташқаридаги ҳар қандай сўз, ҳар қандай фикр ортида жазо турарди. Бугун ҳар бир ёш инсон ўз фикрига, дунёқарашига эга бўлиши жуда муҳим. Майли, у унчалик тўғри фикрламаса ҳам. Ана шу фикр ва дунёқарашнинг қандай бўлиши ўзимизга боғлиқ.

Комсомол ўз бошидан кечираётган мураккаб, қарама-қаршиликларга бой жараёнларда оммавий ахборот воситалари алоҳида роль ўйнайди. Шу жиҳатдан вилоят комсомол-ёшлар газетасини ташкил этиш вақти пишиб етилди. У вилоят комсомол комитетининг фақат ташвиқот органи бўлибгина қолмай, шу билан бирга ёшлар минбари ҳам бўларди.

Ҳисобот даври мобайнида ёшларнинг маданий талабларига комсомол комитетлари етарли эътибор бермадилар. Кўп ҳолларда тадбирларнинг миқдори ва қатнашчиларнинг сонини ҳисоблаш билан кифояланиб қолинди.

Биз маданият органлари раҳбариятининг ёш авлоднинг эстетик, ахлоқий ва маънавий тарбиясидаги нуқсонларга фақат комсомол жавоб бериши керак, деган гина-кудуратларини қабул қилолмаймиз. Бизнингча, ёшларнинг маданий камолоти йўлидаги муаммоларини бартараф этишда уларнинг юзаки баҳолари, илдиз отиб кетган эски қолиплари халақит беряпти.

Бундан 2—3 йил аввал ҳам кўплаб жумбоқли кўринишларнинг илдизини чет эллардан қидирардик. Аммо ўзимизда ҳам хиппи, панк, «металлчилар», рокерлар ва бошқа гуруҳлар бор эди ва ҳозир ҳам мавжуд. Вилоятимиз бўйича ўнлаб турли хил норасмий оқимлар бор.

«Норасмийлар» ёшларнинг вақтинчалик порлаган сиёсий чақини эмас, балки уларнинг сиёсий мустақиллигида янгича шакл эканлигини англаб етишимиз зарур.

ҲОЗИРГИ вазиятда Тошкент вилоят ёшлар ташкилотлари комитети тузиш зарурати пишиб етилди. У турли норасмий бирлашмалар таркибидаги комсомол ва ёшларнинг қизиқишларини мужассамлаштиради. Унга вилоят комсомол ташкилотлари билан тенг ҳуқуқда В. И. Ленин номидаги Бутуниттифоқ пионер ташкилоти, истеъфодаги жангчиларнинг вилоят кенгашлари, ёшлар турар-жой комплекслари қуриш бўйича ҳаракатлар, ёшларнинг турли уюшмалари, норасмий бирлашмалар ҳам кириши мумкин.

Шунингдек, вилоят комсомол комитети ҳузурида социологик тадқиқот маркази тузиш зарурати долзарб бўлиб турибди. Вилоят комсомол комитети 1989 йили Тожикистон ССРнинг Ленинобод вилояти комсомол ташкилоти билан дўстлик ришталарини боғлади. Қозоғистон жумҳуриятининг Чимкент вилояти билан ҳам дўстлик алоқалари ўрнатилди.

Комсомол ёшларнинг байналмилал ва миллий тарбиясидаги мураккаб муаммоларни бартараф этиш юзасидан ўз ўрни ва ролини аниқлашда партия органларининг ҳаддан зиёд «васийлиги»ни ҳис қиляпти. Масалан, 1988 йилнинг декабрь ойида талабалар шаҳарчасида ўзбек тили байрамини ўтказишга тааллуқли ҳолни эслаш кифоя. Байрам талабаларнинг ташаббускор гуруҳи билан ҳамкорликда ТошДУ комсомол комитети томонидан тайёрланган эди. Байрам бошланишига 2 соат қолганда уни ўтказиш таъқиқланди. Аммо байрам ўтказилди. Комсомол комитети эса талабалари кўз олдида қайсидир маънода обрўсизланди. Бу тўғрида дорилфунун комсомол ҳисобот-сайлов конференцияси делегатлари кўп марта таъкидлашди.

Мамлакатимиз босиб ўтган йўлга назар ташлаб, кўп нарсаларни ҳис этмоқдамиз. Ўз уйимизда ҳеч қачон бегона эмаслигимизни, табиатни оёқости қилиш, тарих ва маданият ёдгорликларини вайрон этиш, миллий анъана ва одатларни йўқ қилиш сира мумкин эмаслигини чуқур англаб етдик. Халқ тарихсиз яшолмайди. Кўз ўнгимизда тарих ва меъморчилик ёдгорликлари қўпорилишини кузатиб туриш жиноят, куфроналикдир.

Ёшларнинг маънавий тарбиясида ижодий зиёлилар, асосан ёш истеъдодлар алоҳида роль ўйнайдилар. Ана шуни ҳисобга олиб, вилоят комсомол комитети 1989 йилнинг март ойида вилоят ижодкор ёшларининг семинарини ўтказди. Унда жумҳуриятдаги ижодий уюшмаларнинг барча ёшлар секциялари иштирок этди.

Яна бир муҳим ва катта ёшлар ўртасида соғлом турмуш тарзини қарор топтиришдир. Спортдаги муваффақият ва рекордларни тан олган ҳолда болаларнинг оммавий спортдан ажралиб қолишига йўл қўймаслигимиз керак.

Тўйтепа металл конструкциялари заводи комсомоллари спорт залларини ўз кучлари билан таъмирладилар. Ангрен шаҳридаги ёшлар эса Чиғириқ қишлоғида ўз кучлари билан стадион бунёд этиш ва ҳавзани такомиллаштириш ташаббуси билан чиқдилар. Бундай ташаббусни қўллаб-қувватлаш керак.

Ёшлар ўртасида жиноятчиликнинг ўсиб бораётгани ташвишли ҳолдир. Инспекция ҳисобида 5390 ўсмир бор. Ёшлар ўртасида гиёҳвандлик ва заҳарланиш кўпаймоқда. Тарбияси оғир болаларга оталиқ қилаётганларнинг иши назорат қилинмайди, уларнинг ҳисоботи камдан-кам эшитилади. Ўсмирлар томонидан қилинаётган жиноятларнинг 80 фоизи кечки пайтга тўғри келади.

Ноҳия, шаҳар ва бошқа комсомол комитетлари тарбияси оғир ўсмирларни қурилиш отрядларига жалб этишдан ўзларини четга олмоқдалар. Вилоят комсомол комитети шу пайтгача педагогика олий ўқув юртлари талабаларининг балоғат ёшига етмаганлар инспекциясида амалий машғулот ўтишлари масаласини ҳал этгани йўқ.

Ёшларни армияга тайёрлаш ҳам муҳим масаладир. Вилоят шаҳарлари ва ноҳияларида чақирув ёшигача бўлган ва чақирув ёшидаги ёшларнинг спартакиадаларини ўтказиш яхши анъана бўлиб қолган. Лекин ҳарбий ватанпарварлик тарбиясидаги ишлар такомиллашмаяпти. Бу муаммони ҳал этишда Совет Армияси сафида хизмат қилиб қайтган ёшларнинг ватанпарварлик ҳаракати катта ёрдам бериши мумкин.

Байналмилалчи жангчиларнинг хотирасини абадийлаштириш борасида маълум ишлар амалга оширилмоқда. Тошкент вилояти шаҳар ва ноҳияларида 114 кўча, 11 мактаб ҳалок бўлганларнинг номи билан аталди, 4 ноҳияда ёдгорлик қад кўтарди. Бироқ байнамилалчи жангчиларнинг жуда кўплаб муаммолари ҳали ҳал қилинмаган. Тошкент шаҳрининг ўзидагина 47 собиқ жангчи протезга муҳтождир.

Комсомол ҳаётида муаммоларни келтириб чиқарувчилар асосан талабалардир. Айнан вилоят комсомол ташкилотларининг деярли ярмини ташкил этувчи олий ўқув юртлари, техникумлар, билим юртлари ва мактаб бошланғич комсомол ташкилотларида ёшларнинг маънавий ва ғоявий тарбияси, уларни шахс сифатида шакллантириш муҳим масаладир.

Биз талабаларнинг халқ маорифига кўпроқ маблағ ажратиш, уларнинг олий ўқув юртлари ва техникумларини бошқаришдаги ролини ошириш хусусидаги талабларини қўллаб-қувватлаймиз. Талабаларнинг кўпгина ривожланган мамлакатлардаги сингари ўзларига қатор имтиёзлар берилиши тўғрисидаги талаблари ҳам ҳаққонийдир.

Ҳисобот даврида комсомол комитетлари кашшофлар ташкилотига бўлган муносабатни қайта қуришга мажбур бўлдилар. Лекин ҳали ҳамма комсомол комитетлари ҳам кашшофлар ҳаётидаги ўзгаришларни тушунишга ва қабул қилишга тайёр эмаслар. Биз катта ўрток, умумий ишда шерик бўлиш ўрнига кўпроқ бошқаришга ўрганиб қолганмиз.

ВЛКСМнинг кашшофлар ташкилотига раҳбарлиги тўғрисидаги Устав талаби хусусида жиддий ўйлаб кўриш керак. Бу жуда муҳим масала.

* * *

ЭЪТИБОРИНГИЗГА ҳавола этилган маъруза тезисида вилоят комсомол комитетининг фаолиятига ҳар томонлама, чуқур ва батафсил баҳо берилган демоқчи эмасмиз. Нимадир унутилган, нима ҳақдадир қисман гапирилган, баҳо беришда янглишган бўлишимиз мумкин.

Вилоят комсомол комитети комсомол-ёшларни ошкора мулоқотга чақирар экан, улар ҳисобот давридаги фаолиятимизга холис, аниқ баҳо берадилар, деб умид қилади. Келгусида қандай ишлашимиз лозим, нимадан воз кечамиз-у, нима билан қуролланамиз. Бу саволларга конференция давомида биргалашиб жавоб топамиз.

Ҳисобот доклади тезислари муҳокамаси пайтида туғилган таклифларингизни қуйидаги адресга юборишингизни сўраймиз. Тошкент шаҳри. Ўзбекистон проспекти, 9-уй. Тошкент вилоят комсомол комитети, телефон: 33-62-33, 32-27-15.

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КОМСОМОЛ КОМИТЕТИ.

ҚАЙТА ҚУРИШНИНГ ТАҚДИРИ — БИЗНИНГ ҚЎЛИМИЗДА

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Мамлакатда истеъмол бозоридаги аҳволни барқарорлаштириш учун фавқулодда чоралар кўрилаётган бир шароитда бирон-бир корхона маҳсулотни кам етказиб бериши бутун мамлакат экономикасини издан чиқариши мумкин. Шунинг учун ҳам қисқа муддат ичида ишлаб чиқаришнинг белгилаб қўйилган ҳажмларини моддий техника ресурслари билан мувозанатлаштиришнинг бошқа барча масалаларини моддий-техника таъминоти давлат комитети билан биргаликда кўриб чиқиш ва ҳал этиш, январь ойининг охирига қадар 1990 йилги хўжалик шартномаларининг тузилиши юзасидан ишни якунлаш керак. Иттифоқ қарамоғидаги кўпгина корхоналар бу ишни пайсалга солмоқдалар.

Маҳсулот етказиб бериш учун шартномалар тузишга ҳар бир министрлик, идора, корхона ва ташкилот раҳбарларининг бундай муносабатига қайта қуришга қасддан путур етказиш, деб баҳо бериш керак бўлади. Шунинг учун ҳам давлат план комитети, республиканинг министрликлари ва идоралари 1990 йилги жами шартномалар мажмуасини дарҳол кўздан кечириб чиқишлари, кимки республиканинг шундоқ ҳам оғир бўлиб турган иқтисодий, аҳволини яна ҳам чигаллаштирмоқчи бўлса, унга нисбатан жуда қаттиқ чоралар кўришлари керак.

Истеъмол бозоридаги кескинлик, ишлаб чиқаришни ўстиришнинг суст суръатлари кўп жиҳатдан саноат базавий тармоқларини ривожлантиришдаги камчиликлар билан боғлиқдир. 1989 йилда республика металлургия комплекси ишидаги мураккабликлар барҳам этилмади. Ўзбекистон металлургия заводининг қарзи кўпайиб кетди. Ушбу комплекс корхоналарнинг раҳбарлари аҳволни ўнглаб олишлари, бу корхоналарни республиканинг биринчи навбатдаги ижтимоий муаммоларини ҳал этишга йўналтириш учун барча ишларни қилишлари лозим. Қишлоқларни газлаштириш ва водопровод суви билан таъминлаш қувурлар тақчиллиги туфайли суст бораётгани маълум. Шунинг учун ҳам Ўзбекистон металлургия заводи шу ишнинг иложини топиши ва бир-икки йил ичида йилига 100 минг тонна қувур тайёрлайдиган ишлаб чиқаришни бунёд этиши керак. Бунда аввало республика эҳтиёжларини қондириш назарда тутилиши лозим.

Машинасозлик комплекс корхоналари қониқарсиз ишламоқда. Ўтган йили шу комплексга қарашли 15 та корхона шартномавий мажбуриятларни қўшиб ҳисоблаганда маҳсулот ишлаб чиқаришни барбод этди. Улар орасида Тошкент экскаватор заводи, «Средазэлектроаппарат» илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси, «Чирчиксельмаш» ишлаб чиқариш бирлашмаси бор.

Халқ хўжалигининг структурасини тубдан ўзгартириш унинг энг муҳим вазифаларидан биридир. Барча хом ашё ресурслари асосан республика территориясида қайта ишланиши керак, бу эса миллий даромадни ва аҳоли жон бошига даромадни кўпайтиришга имкон беради — йиғилиш аҳли шунга аминдир.

Аммо бу вазифа ҳозир ниҳоятда ёмон ҳал этилмоқда. Масалан, республикада қишлоқ хўжалик учун машиналар ишлаб чиқараётган йирик қувватлар бунёд этилган. Аммо хўжаликлар хўжалик ҳисобига ўтаётгани сабабли бу машиналарга талаб камаймоқда. Натижада «Машхлопок» давлат ишлаб чиқариш бирлашмаси корхоналарининг молиявий аҳволига путур етди, баъзи корхоналар эса синай деб турибди. Бу корхоналарни эҳтиёт қисмлар ва халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришга ўтказиш керак.

Қишлоқ хўжалигининг меҳнатни ташкил этишнинг янги шаклларига ўтиши қишлоқ хўжалик техникасига буюртмаларни тузишга ҳам янгича ёндашувларни талаб этади. Бундай шароитда ремонт заводлари, республика агросаноат комплексининг мавжуд техника хизмати кўрсатиш станциялари тармоғини «Машхлопок» давлат ишлаб чиқариш бирлашмасига ўтказиш мақсадга мувофиқ бўлур эди, бундан муддао — талаб, сотиш, ремонт техника қаровини ўрганишнинг ягона системасини бунёд этишдир, келажакда эса айрим хўжаликлар ва ижара коллективлари учун техникани прокатга беришнинг ҳам ана шундай системасини бунёд этишдир. Қишлоқ аҳли машинасозлардан замонавий, юксак унумли ва пишиқ-пухта техника етказиб берилишини кутмоқдалар. Аммо шу мақсадда 1986 йилда тузилган тармоқлараро илмий-техника маркази ҳозирча ўз олдида турган вазифаларнинг уддасидан чиқаётгани йўқ.

Яқин йиллар ичида республика хўжаликларида 120 та чоғроқ қайта ишлаш корхоналари ва цехлари ташкил этиш керак. Аммо бу муаммони ҳал этишга машинасозлик тармоғидаги кўпгина корхоналар жуда қониқарсиз киришмоқдалар. 1989 йилда «Средазсельхозмаш», «Средазхиммаш» ва «Узбекхлопкомаш» бирлашмалари улар учун бор-йўғи 17 ускуна тайёрладилар. Ускуналар буюртмачиси бўлган республика давлат-кооператив қишлоқ хўжалиги комитети ҳам бу ишдан ўзини олиб қочмоқда, ушбу комитет ҳозиргача ускуна тайёрлаш юзасидан шартнома тузгани йўқ.

Химия комплекси корхоналари олдида ҳам катта вазифалар турибди.

Пахта шелухасидан технология жараёнида фойдаланишни камайтириш ва уни чорва мол озуқасини кўпайтириш учун республика бозор фондига бериш имконияти бор. Ҳозирнинг ўзидаёқ шу хом ашёнинг ўрнини босадиган маккажўхори сўтасининг пояси топилди. Аммо иш ҳамон ўлда-жўлда, чунки «Узбиохим» ишлаб чиқариш бирлашмаси (ўртоқ Ёқубов), республика давлат-кооператив қишлоқ хўжалиги комитети (ўртоқ Каримов), Фарғона (ўртоқ Фозилов) ва Андижон (ўртоқ Раҳимов) область ижроия комитетлари ҳозиргача ҳам ана шу хом ашёни йиғиштиришни ташкил этишни ва марказлаштирилган тарзда гидролиз заводларига етказиб беришни ҳал қилишгани йўқ.

Замонавий илмий-технологик тараққиётга эришиш, сермеҳнат ва илм-фан ютуқлари кўп қўлланиладиган ишлаб чиқаришларга ўтиш энг муҳим вазифалардан биридир. Ҳозирги вақтда республикада қурилиши охирлаб қолган, ҳали битмаган қурилиш объектларидан фойдаланиш, бўш меҳнат ресурсларидан фойдаланиш масаласи ўрганилмоқда. Директив органларнинг қарорларига кўра, яқин йиллар ичида Сирдарё областида фильтрлар заводи, Хоразм областида автотрактор электр ускуналари ва асбоблари заводи, Андижон областида 27-давлат подшипник заводининг учинчи навбатини қуриш мўлжалланмоқда. СССР Автомобиль ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги министрлиги билан биргаликда Андижон область Лениск шаҳридаги прицеплар заводини енгил автомобиллар заводига айлантириш тўғрисидаги таклиф ўрганиб чиқилмоқда, бу корхона қурилишини техникавий-иқтисодий жиҳатдан асослаб бериш учун топшириқ тасдиқланди.

Ишлаб чиқариш кучларини территориялар бўйича янада оқилона жойлаштириш, республика ичидаги бозорни ва регионлараро алоқаларни мустаҳкамлаш йўлини қатъият билан ўтказиш керак. Тошкент области ва Тошкент шаҳрида саноатни янада ривожлантиришни истеъмол моллари ишлаб чиқариш билан чеклаш лозим. Айни вақтда бу борада қолоқ бўлган область ва районлар саноат потенциалини ўстиришни жадаллаштириш даркор. Бу соҳада иш бошладик. Республика Министрлар Совети Қашқадарё область Деҳқонобод ва Чироқчи районларини ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш юзасидан қарорлар қабул қилди. Сурхондарё областидаги Сариосиё райони, Хоразм областидаги Қўшкўпир районини ривожлантириш планлари тайёрланмоқда.

Саноат корхоналари бўлмаган барча район марказларида яқин икки-уч йил ичида кичикроқ корхоналар қуришни тезлаштириш, район, шаҳар саноат комбинатлари очиш, йирик аҳоли пунктлари, колхозлар ва совхозларда эса уларнинг филиаллари ва цехларини қуриш, айни вақтда касаначиликни ривожлантиришга алоҳида эътибор бериш керак. Бултур кичик корхоналар тўғрисидаги низом, хўжалик юритиш шакллари тасдиқланди. Давлат корхоналари билан бир қаторда бу кичик корхоналарни маҳаллий Советлар ҳам таъсис этишлари мумкин. Ишлаб чиқаришни ташкил этишнинг бу шакллари бозорнинг тез ўзгараётган талабларига дарҳол мослашишлари, истеъмолчиларнинг эҳтиёжларига қараб қисқа муддат ичида ишлаб чиқаришни қайта қуришлари мумкин. Меҳнатга лаёқатли аҳолини тўла ва самарали тарзда банд этишдек жуда катта иқтисодий, ижтимоий ва сиёсий аҳамиятга эга бўлган вазифани ҳал этишга фақат худди ана шу йўсинда ёндашиш мумкин.

«Иш билан банд этиш» тармоқ комплекс программаси худди ана шу мақсадда қабул қилинди ва амалга оширила бошланди. Бу йил қарийб уч юз минг киши иш билан ва барқарор маош билан таъминланиши, туб миллатларга мансуб ёшлардан малакали ишчилар синфи ҳамда инженер-техник ходимлар тайёрлаш тез суръатлар билан амалга оширилиши керак.

Аммо бир қанча министрликлар ва идоралар, маҳаллий Советлар, саноат корхоналарининг раҳбарлари ана шу масалаларга пухта ўйламай, ҳар жиҳатдан чамалаб кўрмай ёндашмоқдалар ва маҳаллий аҳолидан ишчилар тайёрлаш ўрнига уларни республика ташқарисидан таклиф қилмоқдалар. Бу аввало иттифоқ қарамоғидаги корхоналарга дахлдордир, ушбу корхоналарда маҳаллий миллатга мансуб ишчилар салмоғи 20—25 фоиздан ортмай турибди, ҳолбуки, бу корхоналарда ишчи кучи сурункали етишмаяпти.

Бу аҳволни ўнглаб олиш, Наманган область ижроия комитетининг тажрибасига асосланиб, барча областларда аҳолининг иш билан бандлигини ошириш программасини ишлаб чиқиш керак. Бу ўринда маҳаллий миллатларнинг вакиллари жами ишчиларнинг қарийб 95 фоизини ташкил этаётган Тошкент заргарлик заводининг тажрибасини кенг ёйиш керак.

Мамлакатдаги бошқа республикалар ва областлар билан бевосита иқтисодий алоқаларни ривожлантириш асосида кўп иш қилиш мумкин. Жумладан, Ленинград области билан ҳамкорлик шартномаси асосида Давлат план комитети, министрликлар ва идоралар, совет органлари шу йилнинг охиригача Ленинграддан бир қанча ип-пардозлаш фабрикаларини республика областларига кўчириб шу корхоналар ишини ташкил этиш масаласини ҳал қилишлари керак. Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ижроия комитетлари бунинг учун ҳамма ерда ялписига инвентаризация ўтказишлари, бўш турган ёки оқилона фойдаланилмаётган бинолар ва иморатларни аниқлашлари, уларни тегишли ишлаб чиқаришларни ташкил этишга мослаштиришлари керак.

Ташқи иқтисодий алоқаларни ривожлантириш вазифаси ҳам янгича ҳал этилиши лозим. Бу ўринда қўшма корхоналар бунёд этиш ишини активлаштириш лозим, деб таъкидланди кенгашда.

Маҳсулот сифатига катта эътибор бериш керак, сифат ҳамма жойда ёмонлашмоқда. Ўтган йили олий сифатли маҳсулот салмоғи бор-йўғи 7 фоизни ташкил этди. Республика Енгил саноат министрлиги, Давлат-кооператив қишлоқ хўжалиги комитети, Ўзбекбирлашув, Маҳаллий саноат министрлиги ва Маиший хизмат кўрсатиш министрлиги корхоналари маҳсулотининг сифати айниқса паст.

Ҳамма ерда давлат стандарти мавқеини кўтариш синовлар ва сертификация усули билан маҳсулот сифатига баҳо бериш ва уни назорат қилишнинг принципиал янги давлат системасини бунёд этишга киришиш керак. Пахта сертификациясига алоҳида эътибор бериш лозим. Ҳозир республикада ана шундай марказ тузилмоқда. Лекин ҳозирча иш суст боряпти.

Маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари бу борада ёмон ишламоқдалар. Мамлакатнинг кўпгина регионларида истеъмолчилар жамиятлари ташкил этилмоқда, бу жамиятлар сифат масалаларида аҳолининг манфаатларини ҳимоя қилишлари керак. Аммо ҳозирча бизда бундай жамиятлар йўқ.

Фан-техника тараққиёти ютуқларини жорий этмай туриб республика ижтимоий-иқтисодий тараққиётида силжишга эришиб бўлмайди. Аммо республикадаги фан-техника тараққиётининг аҳволи жиддий ташвиш уйғотмоқда. Фан ва техника тараққиёти планлари йил сайин барбод этилмоқда. Бинокорлик материаллари саноати министрлиги, Алоқа министрлиги, Давлат-кооператив қишлоқ хўжалиги комитети, Дон маҳсулотлари министрлиги корхоналари ана шундай планларни бажаришда айниқса орқада қолмоқдалар. Фан-техника ютуқлари меҳнат унумдорлигини оширишга ва корхоналарнинг молиявий аҳволига амалда таъсир кўрсатаётгани йўқ.

Республика корхоналаридаги аллақачон эскириб қолган, увадаси чиққан ускуналар саноатни ривожлантиришга жуда ҳалал бермоқда. Шу ускунанинг учдан бир қисмидан кўпроғи хизмат муддатини ўтаб бўлган. Ишлаб чиқаришнинг техникавий даражаси паст. Масалан, енгил саноатда прогрессив ускунанинг салмоғи бор-йўғи 40 фоизни ташкил этади, машинасозликда эса 27 фоиздан ҳам ошмайди.

Республика халқ хўжалигининг фан ва техника ютуқларига у қадар мойил эмаслигини бартараф этиб бўлмаяпти. 1989 йилда республика халқ хўжалигида Ўзбекистон ССР Фанлар академияси олимларининг фақат етти ихтиросидангина фойдаланилди, айни вақтда шу олимлар 350 тага яқин муаллифлик гувоҳномасини олишган эди.

Корхоналарнинг молиявий аҳволи хўжалик ҳисобидаги фаолият афзалликларини рўёбга чиқариш имконини бермаяпти, бунинг устига ана шу молиявий аҳвол самарали экономика ва бозор экономикасига ўтишни ҳам таъминламаяпти.

Корхоналар иқтисодий рағбатлантириш фондлари маблағларидан ёмон фойдаланмоқдалар. Кўпгина раҳбарлар республикадан ёки министрликлардан ҳадеб молиявий ёрдам сўраб, тайёрга айёрлик кайфиятидан қутулишмаган. Ўзбекистон металлургия заводи, Жиззах аккумулятор заводи ва бошқа корхоналар бир неча йиллардан буён қарз ва дотациялар ҳисобига яшамоқдалар.

Иқтисодий рағбатлантириш фондларининг бўш қолдиқларидан янада оқилона фойдаланиш керак. Бу маблағларни кам таъминланган оилаларга ёрдам беришга, унча «обрў» орттирмаган ҳунарларни рағбатлантиришга, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарадиган кичикроқ корхоналар ва цехлар қуришга сарфлаш керак.

Саноат чиқиндиларидан, маҳаллий хом ашёдан, корхоналарда ортиқча матоҳ бўлиб ётган нарсалардан, товар моддий бойликлар ва ускуналарнинг ортиқча запасларидан тўла фойдаланиш керак.

Бинокорлик материаллари тайёрлаш суст ўсаётгани туфайли ижтимоий соҳани янада ривожлантириш, айниқса қишлоқларни жадал обод қилиш ва якка тартибда уй-жой қуришни кенгайтириш тўхтаб қолмоқда. Бунинг устига, республика Бинокорлик материаллари министрлигининг ташкилотлари планда белгиланганига нисбатан цемент, йиғма темир-бетон, пардозбоп сопол кошинлар, ғишт, шиферни анча кам етказиб бердилар.

Таркиб топган шароитда мавжуд ишлаб чиқариш қувватларидан тўлароқ фойдаланишга эришиш муҳимдир. Шу билан бирга Қорақалпоғистон АССР, Сирдарё ва Самарқанд областларида ғишт ишлаб чиқариш қувватлари чала-ярим ишга солинган. Шу корхоналарнинг раҳбарлари халқ хўжалиги тармоқларини, аввало, республика ижтимоий соҳасини ривожлантириш планлари ана шу раҳбарларнинг ишга масъулиятсиз муносабатлари сабабли барбод этилишига ҳеч ким йўл қўймаслигини уқиб олишлари керак.

Республика ёнилғи-энергетика комплекси олдида катта вазифалар турибди. Халқ хўжалигини ва аҳолини электр энергияси, кўмир, газ билан барқарор таъминлаш, республикада якка тартибда уй-жой қуриш авж олиб кетганлиги муносабати билан инженерлик тармоқлари қурилишини кўпайтириш, энергетика ресурсларининг барча турлари сарфи нормаларини кескин камайтириш керак. Янги Ангрен ГРЭСида 6-энергоблокни, Муборак газни қайта ишлаш заводида газни олтингугуртдан тозаловчи икки блокни фойдаланишга топшириш, Ангрен разрезида кўмир қазиб олиш комплексини ва бошқа бир қанча объектларни ишга тушириш лозим.

Иқтисодиётни қайта йўналтириш чоғида транспортнинг хизмати алоҳида аҳамият касб этади, ҳолбуки транспорт ўтган йили дуруст ишламади.

Ўтган йили Ўрта Осиё темир йўли Ўзбекистондаги истеъмолчиларга 40 мингдан кўпроқ вагон ва 130 минг контейнерни кам етказиб берди. Бундан айниқса машинасозлик, химия, цемент, енгил саноат ва нефтни қайта ишлаш саноати зарар кўрди. Юк олувчи корхоналар фаолиятида ҳам анчагина хўжасизликлар бор.

Гражданавиацияси Ўзбекистон бошқармаси ҳам республиканинг авиация воситасида юк ташиш, айниқса йўловчилар ташишга бўлган эҳтиёжини қониқарсиз таъминламоқда. Агар мамлакатнинг барча аэропортларидан умуман бир йил ичида ҳар юз кишидан 45 нафари самолётда учган бўлса, Ўзбекистонда бу кўрсаткич 1,5 баравар камдир. Бунинг оқибатида авиабилетларни топиб бўлмаяпти, таъмагирлик ва олибсотарлик мақсадида бу билетлар сотувга чиқарилмаётган ҳоллар бор.

Автомобиль транспорти ишида ҳам кўпгина камчиликлар ва нуқсонлар бор, бу тармоқ кўрсаткичлари 15—20 йил илгари қандай бўлса, шундайлигича қолиб кетган.

Хўжалик механизмининг номукаммаллиги шу тармоқ самарали ишлашини йўлга қўйишга анча ҳалал бермоқда.

Алоқани, айниқса телефон алоқасини ривожлантириш ўткир муаммо бўлиб турибди. Ҳозирги вақтда республика қишлоқларининг шундай алоқага эҳтиёжи атиги 15 фоиз, шаҳарларда эса 50 фоиз қондирилмоқда.

Ўрта Осиё темир йўли, граждан авиацияси Ўзбекистон бошқармаси, автомобиль транспорти министрлиги, алоқа министрлиги, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ижроия комитетлари транспорт ишини ташкил этишни такомиллаштириш, юкларни узлуксиз ташишни таъминлаш, вагонлардан юкларни ўз вақтида тушириш устидан назоратни кучайтириш, аҳолига хизмат кўрсатиш сифатини кўтариш юзасидан дарҳол чоралар кўришлари керак. Хуллас, ҳозирнинг ўзидаёқ одамлар уларнинг кундалик эҳтиёжлари ҳақида ғамхўрлик қилинаётганини ҳис этишлари учун барча ишларни қилиш лозим.

Саноат, транспорт ва алоқанинг моддий-техникавий негизини мустаҳкамлаш ва кенгайтириш масаласи ўткир бўлиб турибди. Кўпгина областларда бинокорлик материаллари ишлаб чиқариш қувватларини ривожлантириш режаси барбод бўлмоқда.

Бу соҳадаги аҳволни қатъиян ўнглаб олиш керак, ўзни гоҳ у ёққа- гоҳ бу ёққа уриш ярамайди. Чунки саноат қурилиши — бу одамларни иш билан таъминлаш муаммосини ҳам, ижтимоий масалаларни ҳал этиш имконини берадиган соҳадир.

Экология соҳасидаги вазиятни соғломлаштириш тадбирлари мажмуини ишлаб чиқиб, амалга ошириш ҳеч кечиктириб бўлмайдиган муҳим масаладир. Айниса иттифоқ қарамоғидаги кўпгина саноат, транспорт ва алоқа корхоналарида бу масалаларда ҳозирча дурустроқ яхшиланиш рўй бераётгани йўқ

Саноат, транспорт ва алоқани ривожлантиришдаги катта-катта камчилик ва нуқсонлар — иқтисодий ислоҳот турмушга ҳаддан ташқари суст жорий этилаётганлигининг, хўжалик юритиш янгича дастури мукаммал эмаслигининг оқибатидир.

Кўп жойларда ислоҳотнинг ўтказилиши пайсалга солинмоқда ёки комплекс тарзда амалга оширилмаяпти. Кўпгина министрлик ва идоралар, совет ва хўжалик ташкилотлари туб хўжалик тадбирларини амалга оширишда ишчан фаоллик қилиш ўрнига кутиб турибдилар, ташаббусларга тўсқинлик қилмоқдалар. Натижада республикадаги атиги 21 та корхона ёки барча корхоналарнинг салкам 2 фоизи ижара усулига ўтди.

Маҳаллий Советларнинг иқтисодиётдаги роли бекиёс ошмоқда. Улар корхоналарнинг самарали ишлашига кўмаклашишлари, қулай иш режими яратиш чораларини кўришлари лозим. Давлат корхоналари яхлит халқ хўжалиги комплексининг асосий бўғини эканини, иқтисодий қудратни оширишда, одамларнинг ўсиб бораётган моддий ва маънавий эҳтиёжларини қондиришда улар бош ролни ўйнашларини эсда тутиш керак.

Республикамизда маҳаллий Советлар билан корхоналар коллективларининг мустаҳкам ҳамжиҳатликда ишлаётганлигини кўрсатувчи кўпгина мисоллар бор. Хоразм область ижроия комитети (ўртоқ К. Х. Халимбетов), Чирчиқ (ўртоқ Н. Ф. Шарипов), Олмалиқ (ўртоқ Т. Топилов), шаҳарлари шундай қилмоқдалар, улар тўла хўжалик ҳисобини дадил жорий этмоқдалар.

Бироқ бошқача тарздаги мисоллар ҳам оз эмас. Масалан, бу йил маҳаллий Советларнинг розилиги билан, пудрат ишлари планларига бошлаб қўйилган ўнлаб объектлар, шу жумладан табиатни муҳофаза қилиш объектлари, жумладан, «Азот» бирлашмасидаги, Фарғона газ аппаратлари заводидаги, Ангрен «Узбекрезинотехника» бирлашмасидаги, Тошкентда жойлашган бир қанча ишлаб чиқаришлардаги мана шундай объектлар қурилиши киритилмади.

Янги йилда корхоналарни хўжалик юритишнинг янги усулларига ўтказиш жараёни жадаллашади. Самарасизлиги, кўпинча ишлаб чиқаришни ва ишни ташкил этиш жараёнига салбий таъсир ўтказаётганлиги муносабати билан давлат корхоналарининг, айниқса хўжалик ташкилотларининг раҳбарларини сайлаб қўйиш бекор қилинмоқда. Давлат буюртмаларини қабул қилишдан бўйин товлайдиган корхоналарга нисбатан иқтисодий жазо чоралари кучайтирилади ва қаттиқ чоралар кўрилади.

Шу сабабли халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни кескин кўпайтириш юзасидан 1990 йил учун белгиланган топшириқларнинг бажарилишини таъминлаш ишини кучайтириш, моддий базани мустаҳкамлаш масалаларига кўпроқ эътибор бериш, бошқариш ва хўжалик юритиш воситаларини такомиллаштириш, иқтисодий ислоҳотни чуқурлаштириш, меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлаш чораларини кўриш керак. Мавжуд иқтисодий ва ташкилий таъсир ўтказиш чораларидан фойдаланиш, корхона ва ташкилотларга раҳбарлик даражасини ошириш лозим. Хуллас, бутун хўжалик фаолиятимизни инсонга, унинг талаб ва эҳтиёжларини қондиришга хизмат қилдирайлик. Бутун ишимизнинг моҳияти мана шундан иборат, дейишди фаоллар йиғилишининг қатнашчилари. Шу йўл билангина қайта қуришни муқаррар тус олдириш мумкин, олға томон қадам қўйишимиз мумкин.

(ЎзТАГ).

ҲОСИЛГА ЗАМИН

ЧИНОЗ ноҳиясидаги С. Раҳимов номли колхоз деҳқонлари 1989 йилни яхши якунладилар. Давлатга пахта ва бошқа маҳсулотлар етказиб бериш режалари бажарилди. Қабул пунктларига хўжалик пахтакорлари 2855 тоннадан ортиқ пахта топширишди. Янги йилнинг дастлабки кунлариданоқ улар келгуси ҳосилга пухта замин ҳозирлашни қизитиб юбордилар. Айни кунларда сифатли шудгорланган экин майдонларига маҳаллий ўғит ташиб чиқариш қизғин боряпти. Шунингдек, ариқ зовурларни тозалаш ва бошқа белгиланган тадбирлар ҳам уюшқоқлик билан олиб борилмоқда. Бу ишларни бажаришда колхознинг Мирзо Сўфиев, Аҳмаджон Шарипов, Рўзимаҳмад Аминов, Абдулазиз Раҳмонов каби механизаторлари жонбозлик кўрсатишмоқда.

А. ОБИДОВ.

ВИЛОЯТ КОМСОМОЛ КОНФЕРЕНЦИЯСИ ОЛДИДАН

ЁШЛАР МЕҲНАТ БИРЛАШМАСИ ФАОЛИЯТИДАН

Кенг истеъмол буюмлари ишлаб чиқариш, хонадонларга кабелли телевидение ўтказиш, мўйнали ҳайвонларни парвариш қилиш ва ҳуқуқ масалалари бўйича маслаҳатлар бериш... Буларнинг ҳаммаси Тошкент вилоят комсомол комитети ҳузурида ташкил этилган ёшлар меҳнат бирлашмаси фаолиятидан бир шингил, холос.

— Дастлаб биз ўз олдимизга йигит-қизларни доимий ва вақтинча ишга жойлаштириш вазифасини қўйган эдик, — ҳикоя қилади бирлашма инструктори Рита Хван. — Ташкилий ишларимиз натижасида кўнгиллиларни Орел пўлат-прокат, Челябинск трактор заводлари, Калининград областига ишга жўнатдик. Ростини айтсак, комсомол комитетлари бу иш билан илгарилари ҳам шуғулланар эдилар. Шунинг учун ёшларни ишга жойлаштиришнинг янги йўлларини излаб топа бошладик.

Изланган имконият топар экан. Бирлашма ташкилотчилигида тузилган «Наврўз» хўжалик ҳисобидаги ёшлар коллективи бунга яққол мисол бўла олади.

Мўъжазгина хонада қизлар тикув машиналарида бежирим курткалар тикишяпти. Уларнинг маҳсулоти «Болалар дунёси» магазинига келтирилганда дарҳол харидорлар эътиборини тортади. Чунки улар шу кунги урфга мослиги билан ажралиб туради. Ҳолбуки ушбу курткалар андозасини ҳам «Наврўз» қизларининг ўзлари бичишган.

— Курткалардан ташқари биз халатлар ҳам тикяпмиз, — дейди тикувчи Дилбар Раҳимова, — қани энди газмоллар, бошқа материаллар сероброқ бўлса. Бундан ташқари тикув цехимиз ҳам жуда тор. Бўлмаса шу яқин атрофдаги ёш болали оналар тикувчилик қилишган бўларди. Улар тез-тез иш сўраб келишади.

Ҳа, бизнинг идораларимиз ҳали ташаббусни вақтида илғаб олиш, қўллаб-қувватлашга келганда ожизлик қилиб қоладилар. Магазинлардаги бўш пештахталар, «Наврўз» тикувчилари тайёрлаган болалар курткалари қўлма-қўл бўлиб кетаётганлиги ёшлар хайрли ишни бошлаганликларидан далолат бериб турибди. Аммо республика Енгил саноат нозирлиги ҳозирча бу коллективга амалий ёрдам кўрсатишга шошилмаяпти...

«Наврўз» ёшларининг эса режалари кўп. Улар либослар учун ўзлари пластмассадан бежирим тугмалар тайёрлаш, ҳатто гилам ва поёндозлар тўқишни мўлжаллаб турибдилар. Кейинчалик эса, ўз магазинларига, ҳеч бўлмаса бирор магазинда ўз бўлимларига эга бўлишни орзу қилишади. Бу яхши умид учқунлари аланга олиши учун ёшларга тезроқ ёрдам қўлини чўзиш керак.

Пойтахтликлар учун «Еттинчи студия» номи таниш бўлиб бораяпти. Унинг моҳир усталари ҳозир шаҳарликларнинг уй ва квартираларига кабелли телевидение ўтказяптилар. Ёшларнинг хўжалик ҳисобидаги бу коллективи хизматидан фойдалана бошлаётганлар мамнун. Улар ўз уйларида ноёб бадиий фильмлар, қизиқарли концертларни «Зангори экран»лари орқали кўриш имкониятига эга бўлдилар. «Еттинчи студия» ҳаражатларини қоплаб, фойда ола бошлади...

Тошкент ноҳиясидаги «Ленинград» совхозида фаолиятини бошлаган «Нутрия» коллективи ҳам мўмай даромад қилишга умид қиляпти. Ёшлар хўжаликдаги бўш ётган паррандачилик фермасини ижарага олишиб бу ерда мўйнали ҳайвонларни боқишга киришдилар. Ҳозир мўйнали қалпоқ тикиш цехи очиш режалари тузиляпти.

«Санъат» ва «Гермес» хўжалик ҳисобидаги ёшлар коллективлари эса Ўзбекистон ёш ижодкорларининг асарларини Мисрда ташкил этиладиган кўргазмада, мисрлик рассомларнинг эса Тошкентда кўргазмасини ташкил этиш ниятидалар. Ҳозир бу коллективнинг рассом ва таъмирчилари корхона, ташкилотлар билан хоналарни безаш учун шартномалар ҳам тузяптилар.

Яна бир коллектив — «Осиё» йигитлари яқин орада бинокорлик материаллари ишлаб чиқаришга киришадилар. Бу коллективнинг ҳар бир аъзоси ёшлар бирлашмасига 1500 сўмдан фойда келтирмоқда. Лекин энг асосийси—бирлашма фаолияти натижасида юзлаб ёшлар бунёдкорлик ишларига жалб этилдилар.

Ҳозирги вақтда бирлашма кўнгиллиларни мамлакатимизнинг турли шаҳарларига ишга жўнатиш чораларини кўряпти. 1990 йил учун Сыктывкардаги «Орбита» заводи, Иркутск вилоятидаги корхоналар билан шартномалар тузилди. Бирлашма биргина пойтахт ёшларини ишга жойлаштириш билан чекланиб қолмаяпти. Фарғона ва Тошкент вилоятлари йигит-қизларини бунёдкорлик ишларига жалб қилиш чоралари кўриляпти.

Ёшларнинг меҳнат бирлашмаси фаолиятида ҳали муаммолар кўп. Хўжалик ҳисобидаги коллективлар хомашё, асбоб-ускуналар топишда қийинчиликларга дуч келяптилар. Нозирлик ва идоралар ҳамон ёшлар коллективларига яхши ишонч билдиришмаяпти. Шундай бўлса ҳам бирлашма фаолият кўрсатяпти, йигит-қизларнинг қайта қуриш ишига амалий ҳисса қўшишларига кўмаклашяпти.

А. НОСИРОВА.

ЯНГИЧА ИШ УСЛУБИ

Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг марказий павильонида пиллакашлик фабрикалари иш тажрибасига бағишланган «Кўп сменали иш тартиби — ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш омили» деб номланган кўргазма намойиш этилмоқда. Хўш, иш услубининг бу тури нималар беради?

Ҳозир Ўзбекистон пиллакашлик фабрикалари икки сменали бўлиб, 3 бригадали иш услубига ўтган. Демак, тунги смена бекор қилинди. Янгича иш тартиби ишлаб чиқариш қувватларини иш билан тўлиқ таъминлади. Маҳсулот ишлаб чиқаришни эса 25—30 фоизга оширди.

Авваллари жумҳурият пиллакашлик фабрикаларида нормадан ортиқ бўлган запаслар хом ашёни қайта ишлаш ва тайёрлаш ўртасида номутаносибликни юзага келтирарди. Ортиқча маҳсулот эса узоқ вақт туриб қоларди ва сифати ёмонлашарди. Янги услуб буларнинг барчасига барҳам берди. Илгарилари сифати ёмон бўлган хом-ашёдан ишланган маҳсулотнинг бир килограмми учун 350—400 грамм кўп хом-ашё сарфланарди. Энди эса ипак хом-ашёси етиштириш 400 тоннага ошди. Бу кўпгина муаммоларни ҳал этди. Шунингдек, бекор юрган ишчилар ҳам меҳнатга жалб этилди. Техника воситаларини таъмирлаш ишлари тунда бажарилаётганлиги учун уларга 75 фоиз кўп иш ҳақи тўланмоқда. Дам олиш кунлари ишлайдиганлар маошига 50 фоиз қўшимча ҳақ берилмоқда.

Янги иш тартиби орқали ижтимоий муаммолар ҳам ҳал қилинди. Медицина, савдо, маиший хизмат кўрсатиш ишлари яхшиланди. Боғча ва ошхоналар дам олиш кунисиз ишлашга ўтди. Бу билан ишчилар қўнимсизлигига барҳам берилди. Иш ҳақи фонди ва ишлаб чиқариш даражаси 1 миллион сўмга кўпайди.

Д. ҚАЮМОВ.

● Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлиги илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг тажриба йигирув-тўқув фабрикасида кўпгина ёшлар ишлайди. Ушбу суратда ўз касбини пухта эгаллаган шундай илғор йигирувчилардан Г. Исахўжаева ва З. Жамоловаларни (чапда), танда ўрнатиш цехини (ўнгда) кўриб турибсиз.

Х. СОЛИҲОВ сурати.

Ўзбекистон ССР халқ рассоми, СССР Давлат мукофотининг лауреати Маҳмуд Усмонов — 80 ёшда

ГАНЧДАГИ ГУЛЛАР БОҒБОНИ

ГАНЧ ўймакорлиги қадимий санъат турларидан бири бўлиб, у ўз ифодасини дунё архитектурасида, шу жумладан, Ўрта Осиё, Эрон, Туркия, Арабистон, Афғонистон ва бошқа Шарқ мамлакатлари меъморчилигида намоён этиб келмоқда. Айниқса, Ўрта Осиё халқларининг бадиий тажрибаси, улар яратган асарларнинг ўзига хос композицияси ва услуби бошқа мактаблардан фарқ қилади. Асримиз бошларида ганч ўймакорлигининг равнақ топиши натижасида Бухоро, Самарқанд, Тошкент, Фарғона, Хоразм ва бошқа ганч ўймакорлиги мактаблари пайдо бўлди, йирик усталар етишиб чиқишди.

Ўзбек халқ амалий санъати ривожига самарали ҳисса қўшган, дунёга донғи кетган академик Уста Ширин Муродовнинг талантли шогирди, ганч ўймакорлиги бўйича ўзига хос мактаб яратган, кўплаб шогирдлар тайёрлаган халқ усталаридан бири — Ўзбекистон ССР халқ рассоми Маҳмуд Усмоновдир.

Маҳмуд Усмонов Тошкентдаги Кўкча даҳаси Обиназар маҳалласида 1910 йил 3 январда дунёга келган. У 1923—1927 йилларда мактабда таҳсил кўрди. Отаси Усмон Икромов — ўз даврининг кўзга кўринган усталаридан бири эди. У Маҳмудни ёшлик чоғиданоқ турар-жойларни безаш ишларида бирга олиб юрар, ўғлига ганчкорлик сирларини ўргатарди. Унга аввал оддий ўсимликсимон ва геометрик нақшларни чизишни, сўнгра ганч элашдан тортиб пардозлашгача таълим берди.

Ёш Маҳмуд отасидан ганчни элаб, ҳовонда қориб туриб, кейин эса нақшлар заминини тайёрлашни ва йиллар давомида пардоз беришни ўзлаштирди. Уста Усмон Икромов уйнинг бичимини жуда тўғри олар, бунинг сирларини ўғлига ҳам ўргатарди. Шу тариқа Маҳмуд отаси билан жуда кўп бойларнинг уйини безашда қатнашди. Ота-бола меҳмонхона, айвон ва оддий хонадонларни ганч ўймакорлиги билан безар, айниқса, Маҳмуд тахмон ва косомонларга зеб беришга қизиқарди. Ўша вақтда у ўн беш ёшларда эди. Баъзи катта меҳмонхоналарни ёки айвонларни ганчкор усталар биргаликда бажаришарди. Ўшанда улар билан ҳамнафас ишлаган усталар орасида Уста Ширин Муродов, Шоазим Шоисломов, Уста Аҳмадхўжа, Исамат Расулов, Уста Умархўжа, Уста Акромхўжа, Уста Тўланхўжа ва бошқалар бор эди. Шундай қилиб, Маҳмуд Усмонов мустақил ишлайдиган уста бўлиб етишди.

1936—1937 йиллари у ўрганган билим ва ҳунарларини ёшларга ўргата бошлади. Чунончи, 35-болалар уйида ва бир неча мактабларда ганч ўймакорлиги тўгаракларида дарс берди. 1938 йилда Усмон Икромовни Ўзбекистон ССР Давлат санъат музейига ганч ўймакорлигига оид экспонатларни таъмир этишга таклиф этишди. Маҳмуд отаси билан у ерда жуда кўп ишларни бажарди. 1940-йилларда бир қанча наққош ва ганч ўймакорлиги усталари билан Маҳмуд Усмонов собиқ Половцев уйининг безакларини қайта тиклашди. 1943—1944 йиллари эса у «Тошсовет» (ҳозирги Муқимий номли театр)ни безашда иштирок этди. Бинонинг гумбазини қуришда марғилонлик меъмор, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг фахрий аъзоси Юсуф Али Мусаев қатнашади. Безак ишларини Уста Ширин Муродов, Акром Умаров, Шамсиддин Ғофуров, Қули Жалилов, Усмон Икромов ва Маҳмуд Усмонов бажарди.

1945—1947 йилларда А. Навоий номидаги опера ва балет Катта театри қуриб битказилади. Бу бинога архитектор, академик А. В. Шчусев бошчилик қилади. Театрнинг безак ишлари учун Ўзбекистоннинг турли вилоятларидан халқ амалий санъат усталари таклиф этилади. Улар орасида Маҳмуд Усмонов ҳам бор эди. Театр биносини маҳорат билан безаганлари учун усталар СССР Давлат мукофотига муяссар бўлдилар. Шундан сўнг Маҳмуд Усмонов СССР Рассомлар уюшмасига қабул қилиниб, унинг ижоди янада равнақ топди, ўз асарлари билан турли кўргазмаларда қатнашди.

Ўша давр меъморчилигида янгича услуб таркиб топа бошлади. Ганч ўймакорлик санъати керак эмас, ҳозирги уйларимиз замонавий бўлиши керак, яъни биноларни тез ва арзон қуриш ҳамда ортиқча ҳашамдорликдан қочайлик, деган фикрлар тарқалди. Бу — баъзи кишиларнинг кўр-кўрона шиори эди. Мазкур шиор халқ амалий санъатининг ганч, ёғоч ва тош ўймакорлиги, наққошлик каби турларининг ривожланишига маълум даражада тўсиқ бўлди. Халқ усталарининг баъзи бирлари бошқа ишларга ўтиб кетишди, лекин ўз ҳунарига содиқ бўлган Маҳмуд Усмонов санъатини давом эттирди. Ёшларга ганч ўймакорлиги ютуқларини тарғиб этди.

Уста шогирдлар тайёрлаш билан бир қаторда кўпгина биноларни безади. 1953 йили унинг илтимоси бўйича П. Беньков номидаги жумҳурият бадиий ўқув юрти қошида халқ амалий санъатининг бир неча бўлимлари, жумладан, ганч ўймакорлик бўлими очилди. Бу ўқув юртига уста Ширин Муродов, уста Тошпўлат Арслонқулов ва бошқалар таклиф қилинди. Маҳмуд Усмонов бу ерда ёшларга дарс берди, жуда кўп шогирдлар тайёрлади. 1960 йилга келиб ганч ўймакорлиги бўлимини битириб чиққан усталарга иш йўқ, моддий-техника базасига эга эмасмиз, деган баҳоналар асосида билим юртининг мазкур бўлими тугатилди.

1957 йили уста ўзининг 40 га яқин шогирди билан Бухородаги машҳур Ситораи Моҳи Хоса саройидаги ганч ўймакорлигини қайта тиклади. Бу иш Маҳмуд Усмоновга яна катта сабоқ бўлди. У 1960 йили Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан икки марта тақдирланди. Устанинг ганч ўймакорлиги тажрибаларига асосланиб, 1961 йили Алишер Навоий номидаги театр безаклари ҳам қайта тикланди.

1966 йили Тошкент шаҳрида ер қимирлаши натижасида кўпгина уйлар вайрон бўлди, архитектура ёдгорликларига шикаст етди. Шулардан бири Улуғ Ватан урушида немис-фашистлари устидан қозонилган ғалабага бағишлаб қурилган Курант эди. У 1947 йили Уста Ширин Муродов бошчилигида бунёд этилганди. М. Усмонов ганч ўймакорлигида ажойиб янгилик, яъни ёғоч ўймакорлигида ишлатиладиган чақич заминини қўллаб, ўйма композициясини янада майинлаштиришга муваффақ бўлди. Бу усулни ундан аввал ҳеч бир уста қўлламаганди. Бундай заминдаги нақш композициясининг чақичланган юзаси умумлашиб, текис ўйилган жойларга қараганда оқиш кўринади. Бундай йўлларни М. Усмонов ўз ижодида кўп қўллади. Чунончи, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети биносининг безаги шу тариқа амалга оширилди. Уста ганч ўймакорлигида шу нарса характерлики, унинг деярли ҳамма композициясида Ўзбекистон рамзи — пахта нақшини кўриш мумкин. Шу йўсинда уста 1967 йили Ўзбекистон Министрлар Совети биносини ҳам маҳорат билан безади. Шунингдек, Ўзбекистон Қишлоқ хўжалик министрлиги биносидаги мажлислар зали, Алишер Навоий номли Адабиёт музейи безакларини ҳам бажарди.

Уста ва унинг қобилияти шогирдларининг ишлари фақат мамлакатимиздагина эмас, балки Ҳиндистон, Польша, Япония, Америка ва бошқа ҳорижий юртларда ҳам намойиш этилди. Ганч ўймакорлик тўгаракларида ихлос билан ҳунар эгаллаган шогирдларидан кўпгина таниқли ижодкорлар етишиб чиқди. Маҳмуд Усмоновга «Ўзбекистон ССР халқ рассоми», «Республикада хизмат кўрсатган санъат арбоби» унвонлари берилди. 1968 йили эса уста Ҳамза номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофотига ва 1975 йили СССР Давлат мукофотига сазовор бўлди. 1970 йилда эса санъаткор «Меҳнат Қизил Байроқ» ордени билан тақдирланди. У Москва, Сочи, Донецк, Киев, Пенза, Воронеж ва бошқа шаҳарларда ҳам ганч ўймакорлиги ишларини бажарди.

Устанинг яратган асарларига назар ташласак, жозибали шаклларда яширинган руҳиятни ва нақшларнинг унсиз овозини ҳис этамиз. Кўз ўнгимизда раққосаларнинг ажойиб пластик ўйини намоён бўлади, классик мусиқа сеҳрлари қулоққа чалинади.

Уста Маҳмуд Усмонов ўзининг бахтли тақдиридан бағоят мамнун, қўли гул санъаткордир. У санъатимиз тарихида ўчмас из қолдирди. Кексайиб қолганига қарамай, ҳозир ҳам янги орзулар ва изланишлар оғушида, санъатга бўлган меҳр-муҳаббати уни янги-янги ижодий уфқларга чорламоқда.

Усталар устози Маҳмуд Усмоновнинг табаррук ёши билан қутлаб, унга сиҳат-саломатлик, эзгу ишларининг амалга ошишида муваффақиятлар тилаймиз.

С. БУЛАТОВ,
Низомий номли Тошкент Давлат педагогика институтининг докторанти.

● **Суратда қўли гул уста томонидан яратилган нақшлардан намуналар. М. Усмонов (ўртада) шогирдлари даврасида.**

МУАЛЛИФ суратлари.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

АВВАЛО ХУШЕРЛИК

● АҚШнинг Марказий разведка бошқармаси ўз ходимлари фарзандлари учун биринчи болалар боғчасини тантанали равишда очди. Муассасанинг қурилиши учун 1, 2 миллион доллар сарфланди. Марказий разведка бошқармаси учун белгиланган қоидаларга мувофиқ болалар боғчасининг барча ходимлари ишонч текширувидан ўтказилди. Уларнинг анкета маълумотлари синчковлик билан ўрганилди, турли соҳа мутахассислари билан суҳбатдан ўтказилди, «сохталик детектори»да синаб кўрилди. Гўдакларга келганда шуни айтиш керакки, улар ҳатто ўз тарбиячилари билан бутун кун давомида комплекс ҳудудидан ташқарига чиқолмайдилар. Ҳар қандай экскурсиялар ман этилади.

ДАВЛАТ ХИЗМАТЧИЛАРИ ЭНГ КЎП

● ҒАРБНИНГ ривожланган мамлакатлари ичида давлат хизматчилари кўплиги жиҳатидан биринчи ўринда Швеция турар экан. Мюнхенда чиқадиган «Зюдойче цайтунг» газетаси шу ҳақда хабар беради. Швецияда ишга жойлашган ҳар юз киши ҳисобига 33 нафар давлат хизматчиси тўғри келади. Бу кўрсаткич жиҳатидан Дания иккинчи, Франция учинчи ўринни эгаллайди. Улардан кейин Англия, Австрия, Бельгия, ГФР, Нидерландия, АҚШ, Италия, Испания, Швецария туради. Япония энг охирги ўринда экан.

ОБ-ҲАВОНИ КУЗАТИШ МАРКАЗИ ХАБАРИ

ҚОР... ҚОР... ҚОР...

Ўзбекистонда январь ойи серёғин бошланди. Бу Ўрта Ер денгизидан илиқ, Арктикадан совуқ ҳаво оқимининг бир пайтда келиши билан боғлиқдир. Айни пайтда қор қатламининг қалинлиги Қорақалпоғистон АССР, Қашқадарё, Сурхондарё, Бухоро вилоятининг жанубида 1—5 сантиметр, Сирдарё, Самарқанд ҳамда Бухоро вилоятининг чўл зонасида 5—14 сантиметр, Тошкент вилояти ҳамда Фарғона водийсида 15—40 сантиметр; республикамизнинг тоғли районларида эса 60—250 сантиметрга етди.

Тошкентда ёққан қор қопламининг баландлиги 25—35 сантиметр бўлиб, 15 кун давомида ёққан қор бир ярим ойлик нормани ташкил этди.

Тоғларда ёғингарчилик асосан октябрь ойида бошланади. Ўтган йилнинг октябрь ва ноябрь ойларида ёғингарчилик анча кам бўлди. Бироқ декабрь ойида қор ёғиши нормадагидан юқори бўлди. Шу йил 15 январига қадар ёққан қор ҳам ойлик нормадан ортиб кетди.

Маълумки, тоғли районларда қорнинг тўпланиши апрель-май ойларига қадар давом этади. Аммо кейинги ойлар ёғингарчилиги тоғлардаги муҳитни муайян даражада ўзгартириши мумкин. Кузатишлар шундан далолат бермоқдаки, республиканинг барча тоғли районларида қор кўчиши хавфи бор. Айниқса, бу йилги серёғин қишда уларнинг хавфи яна ҳам ортди. Бу жараён келгусида янада кучайиши мумкин.

Ана шу қор кўчиши ҳақидаги маълумотлар телевидение ва радио тармоқлари орқали эълон қилинмоқда. Шу даврда тоғли районларда ўз объектларига эга бўлган ташкилотлар эҳтиёт чоралари кўришлари лозим. Бундан ташқари шу районларда истиқомат қилувчилар ва саёҳатчиларга қор қалинлиги 30 сантиметрдан юқори бўлган 20—25° қиялиқдаги, баландликларга чиқиш хавфли эканини алоҳида таъкидлаш лозим. Чунки бу ҳолларда кишиларнинг ўзлари қор кўчкисига сабаб бўлишлари мумкин. Худди шундай воқеа шу йил 2 январь куни Белдерсойда содир бўлди.

Январь ойининг бешинчи беш кунлигида, синоптикларнинг хабарига кўра, Уралдан совуқ ҳаво келиши кутилмоқда. Ойнинг сўнгги беш кунлигида эса ҳаво ўзгарувчан бўлади.

Н. ГАВРИЛОВА.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ЎЗБЕКИСТОН ССР ТЕАТР АРБОБЛАРИ УЮШМАСИ
В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА
6, 7, 8, 9, ФЕВРАЛЬ СОАТ 19.30 ДА, 10 ВА 11 ФЕВРАЛЬ СОАТ 16.00 ВА 19.30 ДА

«ЎЗБЕКИСТОН ЮЛДУЗЛАРИ»

ЯНГИ МУЗИКАЛИ ЮМОРИСТИК ПРОГРАММАНИ ТАКЛИФ ЭТАДИ
ҚАТНАШАДИЛАР:
БУТУНИТТИФОҚ ЭСТРАДА ҚЎШИҚЛАРИ КОНКУРСИ ЛАУРЕАТИ
ЮЛДУЗ УСМОНОВА
«ҚИЗИҚЧИ—89» Республика конкурси лауреатлари: МИРЗА ХОЛМЕДОВ, БОТИР МУҲАММАДХЎЖАЕВ, МУРОД АЗИЗОВ, СОБИТ АСОМОВ.
ПРОГРАММАДА Ўзбекистон ёш раққосалари ҳам иштирок этадилар.
Билетлар СССР халқлари дўстлиги саройи кассасида соат 11.00 дан бошлаб сотилмоқда.
КОЛЛЕКТИВ БЎЛИБ КЕЛИШГА АРИЗАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

«ЎЗБЕККОНЦЕРТ»

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА
2 февраль соат 19.30 да

ХОРАЗМ ТАРОНАЛАРИ

ҚАТНАШАДИЛАР:
Қорақалпоғистон АССРда хизмат кўрсатган артист, Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг совриндори
Қаримбой РАҲМОНОВ
ЛИРИК ХОНАНДА
Қўзибой ОТАЖОНОВ
«ҚИЗИҚЧИ—89» кўригининг совриндорлари: Толиб ХОЖИЕВ, Рустам МАМАДМУРОДОВ
ПРОГРАММАНИ — Ўзбекистон телевиденнесининг диктори Раҳматилла МИРЗАЕВ олиб боради.
САҲНАЛАШТИРУВЧИ РЕЖИССЁР. — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист, Ҳамза номли давлат мукофотининг совриндори Абдурашид РАҲИМОВ.
Билетлар соат 11.00 дан сотилмоқда.

САЁҲАТ ИШҚИБОЗЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

ЧЕТ ЭЛГА БОРИШНИ УЮШТИРИШ УЧУН

СССР Интурист давлат комитети, Туризм ва экскурсиялар бўйича республика Совети ҳамда Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг Халқаро ёшлар туризми Бюроси шуғулланишини маълум қиламиз.

СССР Интурист давлат комитетининг Тошкент бўлими Тошкент области ва Тошкент шаҳрида яшовчиларни ВАО «Интурист» йўли билан чет элга сафарини ташкил этиш қоидалари билан таништиради.

Саёҳат йўлланмаларини олишда корхоналар, ташкилотлар, ўқув юртларининг касаба союз комитетлари имтиёзга эгадирлар.

Чет элга саёҳат йўлланмалари корхоналар, ташкилотлар, муассасалар ва ўқув юртларига ВАО «Интурист» бўлинмалари томонидан касаба союз Советлари, партия ва совет органлари билан биргаликда тарқатилади.

Капиталистик ва ривожланаётган мамлакатлар ҳамда Югославия, Венгрия, Корея халқ демократик республикалари, Кубага борадиган туристик группалар фақат касаба союз комитетлари орқали жамланади.

СЭВ аъзолари бўлган социалистик мамлакатларга саёҳат йўлланмалари касаба союз комитетлари ва «Эркин савдо» орқали айрим кишиларга сотилади.

Бизнинг адрес: Тошкент шаҳри, Советская кўчаси, 2-уй. «Интурист» маданий-ахборот маркази. Телефонлар: 33-04-57, 33-84-62.

САВДО ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

«УЗХОЗТОРГ»НИНГ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЛАРАРО УЛГУРЖИ БАЗАСИДА

ҚУЙИДАГИ РЎЗҒОР БУЮМЛАРИ ЕТАРЛИ МИҚДОРДА МАВЖУД:

безакли михлар (эшикка қоқиш учун, бир қутида — 80 дона, баҳоси — 56 тийин), михлар (100 донаси — 1 сўм 65 тийин), гиламларни мустаҳкамлаб қоқишда ишлатиладиган металл ҳалқалар, бир донаси — 6 тийин), кекс пишириладиган қолип (баҳоси — 21 тийин), шиша бутилкалар учун калит-қопқоқ (баҳоси 50 тийин), пазандалик маҳсулотлари пишириш учун қолиплар (баҳоси — 4 сўм), ёнғоқ чаққичлар (баҳоси — 80 тийин), лобзиклар учун аррачалар (баҳоси — 50 тийин).
98-37-94 телефони бўйича мурожаат қилиш мумкин.

«УЗХОЗТОРГ»НИНГ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЛАРАРО УЛГУРЖИ БАЗАСИ.
«СОЮЗРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КОРХОНАСИ.

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА
Область колхоз ва совхозларининг йиллик ҳисобот (кампания)лари муносабати билан маданий хизмат кўрсатиш учун
БУЮРТМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ
Адрес: Тошкент шаҳри, (Бешёғоч даҳаси) Олмазор кўчаси, 187-уй.
Телефонлар: 45-16-33, 45-36-55.

Тошкент вилоят партия комитети аппаратининг партия ва касаба уюшмаси ташкилотлари вилоят партия комитетининг масъул ходими Г. М. Шакаевга отаси

СИБҒАТУЛИН
Шайхи Гарифуловичнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этадилар.

СПОРТ

ДАСТЛАБКИ СИНОВ

● **БУГУН Митрофанов номли сув спорти саройида СССР кубоги учун зонал мусобақалар бошланади. Тошкент группасида Москва ва Олмаотанинг «Динамо», Севастополнинг Ҳарбий Денгиз флоти, Харьковнинг «Локомотив» шунингдек мамлакат чемпионати биринчи лигаси вакиллари Ереваннинг ЖОСММ ва Тошкентнинг «Меҳнат» коллективлари иштирок этади. Зонада дастлабки биринчи-иккинчи ўринни эгаллаган командалар финалга йўлланма оладилар. Олий лиганинг 4 та кучли командаси қатнашадиган бу баҳсда «Меҳнат» иккита йўлланманинг бирига даъвогарлик қилиши қийин. Лекин ватерполчиларимиз учун бу синов февраль ойида бошланадиган чемпионат ўйинлари олдидан ўзига хос кўрик бўлади. «Меҳнат» Каунасда биринчи давра ўйинларини Минск, Қозон, Ленинград, Кишинев ҳамда майдон эгалари билан ўтказади.**

МАРАДОНАГА 10 МИЛЛИОН ЖАРИМА

● **ХАЛҚАРО футбол федерацияси Диего Марадонага нисбатан дисквалификация ёҳуд бошқа қандайдир бир жазо белгилашни лозим топмади. Аргентина терма командаси ва Италиянинг «Наполи» клуби ўйинчиси яқинда 1990 йилда ўтадиган жаҳон чемпионати мусобақаларига Римда чек ташланганда «майдон эгаларининг манфаатини кўзлаб иш кўрилган» қабилида фикр билдирди. Бу эса Федерация қоидасига зид бўлиб, унда ФИФА шаънига туҳмат қилган шахслар жазоланиши қайд этилган. Шунга кўра ФИФА Марадонага бу бўхтони учун 10 миллион лир [7700 доллар] жарима солди.**

БИРЛАШМА ҲИСОБ БЕРАДИ

Куни кеча жумҳуриятимиз «Билимлар уйи»да Октябрь ноҳияси тиббиёт ходимларининг кенгаши бўлиб ўтди. Кенгашда бирлашма бош шифокори М. Қодиров «Октябрь ноҳияси аҳолисига 1989—1990 йилларда тиббий ёрдам кўрсатишда шифокорларнинг фаолияти» ҳақида маъруза қилди. У пойтахтимизда ягона бўлган бирлашманинг афзалликлари, ютуқ ва камчиликлари, тиббиёт ходимлари олдида турган вазифаларга алоҳида тўхталиб ўтди. Шунингдек, йиғилишда Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган шифокорлар К. Аҳмедова, К. Мунавваровалар янги йилда амалга ошириладиган ишлар тўғрисида гапиришди. Тажрибали шифокорлар А. Исамуҳамедова, Р. Асанова, Б. Маҳкамов, Д. Мираслонова, Л. Еремеева, А. Умаров, Р. Иноятова, Р. Нурхўжаеваларга шаҳар соғлиқни сақлаш бош бошқармасининг фахрий ёрлиқлари топширилди.

М. АБДУЛЛАЕВ.

ҲАЙРИЯ

МИЛИЦИОНЕРЛАР — БОЛАЛАРГА

Қардош арман халқи бошига оғир мусибат тушганда миллионлаб совет кишилари қатори вилоятимиз милиция ходимлари ҳам уларнинг қайғуларига шерик бўлдилар. Қисқа давр ичида зилзиладан талофат кўрган оилаларга 122 минг сўм жўнатилди.

Орадан озгина фурсат ўтгач худди шундай ҳол Тожикистонда ҳам рўй берди. Бунда ҳам вилоятимиз посбонлари 65 минг сўмни ёрдам фондига ўтказишди.

9 январда эса вилоят ички ишлар бошқармасининг Давлат автомобиль инспекцияси аппарати ҳамда унинг ҳузуридаги 3 рота милиционерлари 654 сўм пул тўплаб оталиқдаги Бўстонлиқ ноҳиясининг 6-мактаб-интернатига юборишди. Бу ташаббус барча бўлинмалар томонидан маъқулланди.

Айни пайтда болалар фондига маблағ йиғиш давом этмоқда.

М. МИРСОВУРОВ.

Навбатдаги қабул

«Тошкент ҳақиқати» газета редакцияси ҳузуридаги ҳуқуқ, социалистик қонунчиликни пропаганда қилиш жамоатчилик кенгаши навбатдаги қабулни бугун — 18 январь пайшанба куни соат 17.00 дан бошлаб ўтказади. Бу сафар меҳнаткашларни жамоатчилик кенгашининг аъзоси, Киров район 2-давлат нотариал идорасининг нотариуси Мавжуда Мадалиева қабул қилади.

Адресимиз: Ленинград кўчаси, 32-уй, 7-қават, 742-хона, Телефонлар: 33-40-48, 32-53-54.

Жамоатчилик кенгашининг қабулхонаси.

Муҳаррир Н. НАСИМОВ.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916; 325748; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; БЎЛИМЛАР: идеология — 325778; агросаноат — 325647; саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий советлар ҳаёти — 325733; социал масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик — 325645; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; жамоатчи совет қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.

Р. — 04036. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Д. — 1713. Индекс: 64684. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12